FoU BoF, 2014

3 Små lägenheter

35 Stora lägenheter

65 Detaljer

83 Stadsbyggnad

87 Passivhus/Plusenergihus

93 Kontoret

Små Lägenheter

Johanna Gill & Anna-Kersti Palm

2 Introduktion
4 Planlösningar
8 Passa in i en typisk lamell
9 Moduler
16 Fasadstudier
28 Kontorets projekt

Introduktion

Små lägenheter

Den lilla bostaden är en viktig del av B&F bostadsproduktion. Anna-Kersti och Johanna har som ett led i kontorets FoU arbete tagit fram en serie av små bostäder. Fokus för arbetet har varit att rumsligt tolka det nya regelverk som trädde i kraft juli 2014 för bostäder under 35 kvm.

I en serie av planlösningar visas hur de nya reglerna kan tolkas. De nya kraven innebär kortare köksbänk, mindre förvaring och lägre krav på möbleringsmöjligheter.

I följande sammanställning visas en 31,9kvm lägenhet där de sex rumsenheterna skapar olika förutsättningar för indelningar av den lilla bostaden i mer eller mindre tydliga rum för olika funktioner såsom vila, sova och äta/laga mat.

En mindre version är 26kvm. Mindre yta erhålls genom mindre lägenhetsdjup. Här kan inte samma frihet i indelningen göras. Lägenhetens funktioner samverkar i samma rum.

I BFS 2014:3 – BBR 21 ger Boverket exempel på en liten lägenhet där det nya regelverket används. Boverkets exmpel som rymmer alla funktioner enligt BBR, inom Attefallbodens 25 kvm BYA. Lägenheten är 21 kvm. Här saknas en rumslig indelning. Ytor och funktioner krockar till viss del med varandra då alla funktioner sker i ett och samma rum.

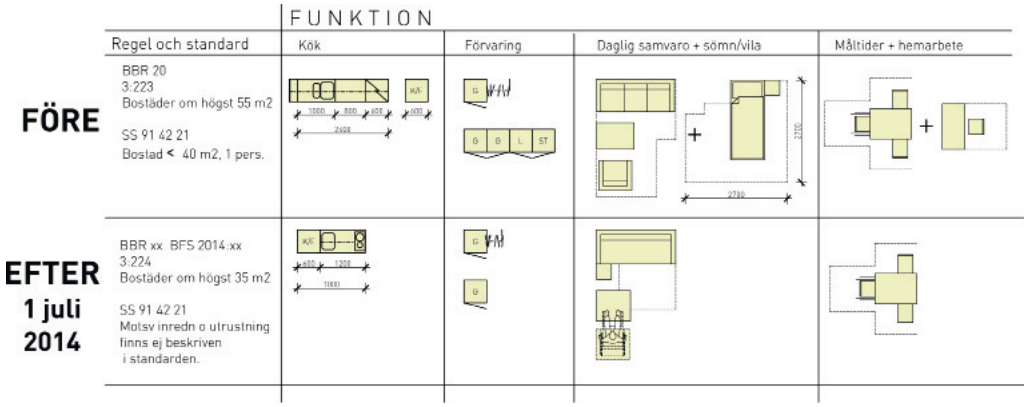

Planlösningar

Planlösningar, 35 kvm

Den lilla lägenheten definieras av rum med genomtänkt funktion och storlek inordnat i en struktur som möjliggör flexibilitet. Kunskapen om mått och detaljering skapar en rad olika planlösningsalternativ. Planprincipen utgår från 6 rektangulära rumsenheter, två rum i djupled och tre rum på bredden. Två FTX – schakt och plats för tvätt inom lägenheten.

Möblering – möjlighet

Exempel med pentry och tillgängligt avskiljbart rum. Varje funktion formas som rum som samverkar i en stor volym. Sovalkov, entré och bad ligger i bostadens mörka del. De nya reglerna medger att samvaro, matlagning och vila i samma rum. Här finns en möjlighet att avgränsa kök1 med dagsljus.Förvaringen är placerad i hallen och samverkande med schakt, rumsskapande.

Möblering – enligt krav (bygglov)

Daglig samvaro, sömn och vila samt matlagning får finnas i ett och samma rum utan att vara avskiljbara.

BOSTAD 32KVM

Ett avskiljbart sovrum tillsammans med kök och samvaro är samlat i ett rum. Genom flytt av ett av schakten skapas ett större samvarorum med en köksdel placerad avsides i bostadens mörka inre del.

Det avskiljbara rummet kan också vara ett matrum, skiljt från samvaro/vila. De nya kraven medger en bäddsoffa som kombinerar vila och samvaro.

26 kvm

Variant där sängen placerats i lägenhetens ljusa del. Köket i den mörka delen. Plats finns för två extra garderober.

Variant där bäddsoffa kombinerar vila och samvaro.. Plats finns för två extra garderober.

Variant med en större säng.

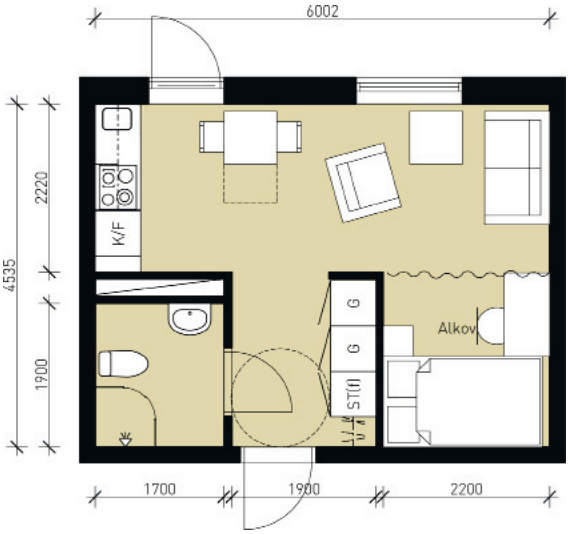

MÖJLIG MÖBLERING

Med samma planprincip som tidigare redovisade 35kvm, men mer långsmal planform, kan arean minskas, ned till 26,4kvm. I lägenhetens inre mörka del finns badrum, entré och sovalkov. Invid fönsterväggen finns kök och rum för samvaro.

Möblering enligt krav bygglov Bäddsoffa kombinerar vila och samvaro. Plats finns för två extra garderober.

Bostad 31 kvm, djup eller bred lägenhet

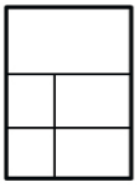

Den djupa lägenheten får ett annat upplägg, med tre rum i djup och ett och ett halvt rum i bredd. Entré, kök, förråd, passage är placerade i den halva rumsmodulen. I rum för samvaro samverkar en hel och en halv rumsmodul till ett stort rum. Den djupa lägenheten har en entrédel med hall och bad, en mittdel med sovalkov och pentry och ett ljust, stort, rum för matplats och samvaro.

Krav på djup, något begränsat.

Passa in i en typisk lamell

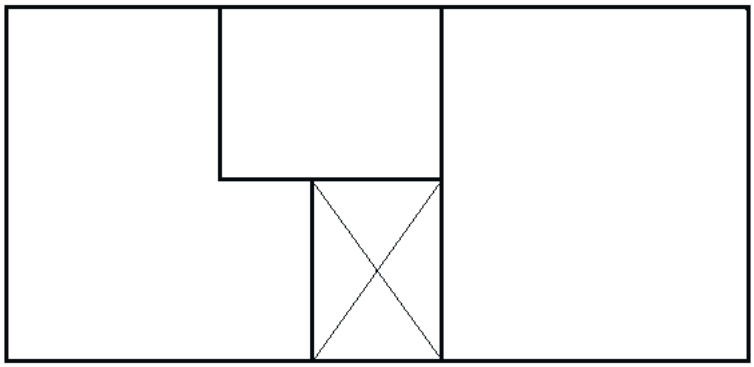

Både 26 och 31 kvm lägenheterna passar bra in i en traditionell 3-spännare med husdjup 12meter. Flankerad av två större genomgående lägenheter.

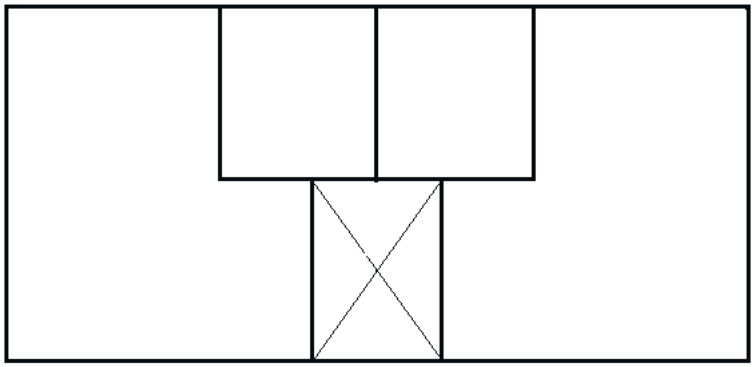

En fyrspännare med de två små lägenheterna flankerade av två större. Husdjup 12meter. Entréns läge, placerad i lägenhetens hörn är en förutsättning för att det ytsnåla trapphuset ska fungera.

Moduler

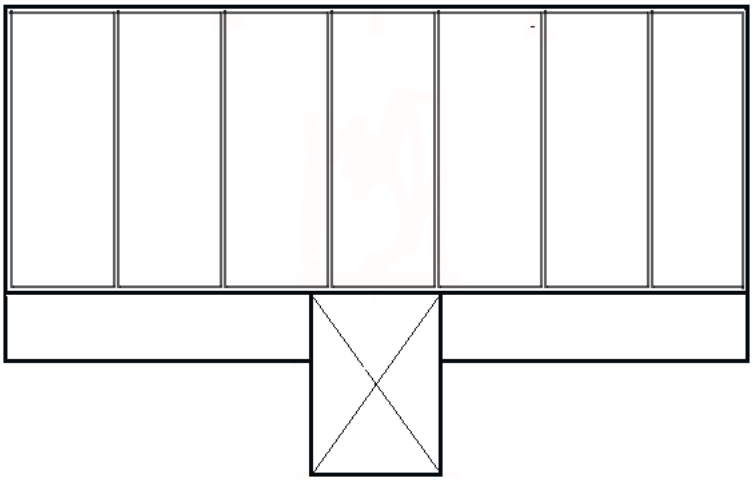

De långsmala lägenhetsmodulerna nås från en loftång.

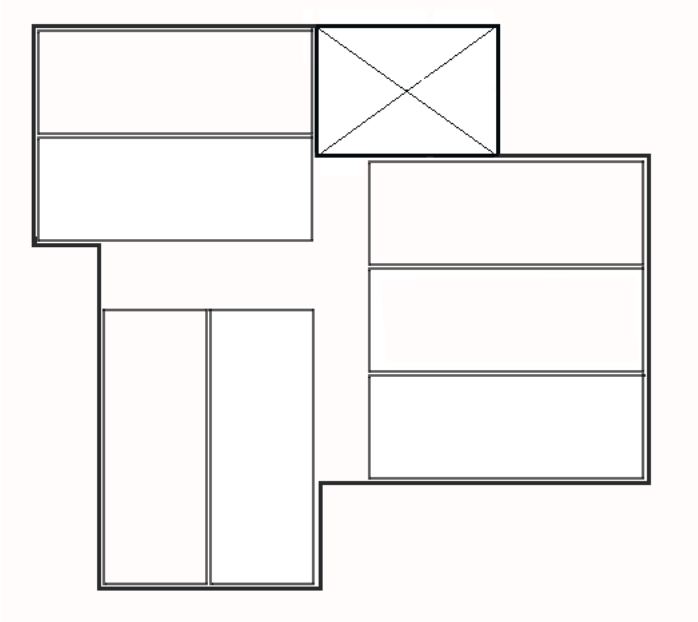

Alternativt en korridorslösning med lägenhetsmoduler på ömse sidor om en entrékorridor.

28 kvm

Lägenhet 8m djup och 3,6m bred. Tredelad med en entrédel, en mittdel och en vistelsedel. Modulen kan prefabriceras som volymelement.

Planen möblerad enligt regelboken. En funktions- och förvaringsvägg vid den ena lägenhetsskiljande väggen. Entré och kök som ett rum. Kök med matplats. En mittdel med förvaring och badrum. Avslutningsvis ett rum för vila och samvaro. 1,20 säng med möjlighet till avskildhet. Plats för t.ex bokhylla, stereobänk.

Lägenheten är uppbyggd av små rum rumsligt avgränsade så att kök, mittdel och samvarodel samverkar i en tvärgående rumsfil. I lägenheten kan också olika delar skapar. Entrén - socialt och stökigt. Samvarorummet - privat och fint.

Möblering – enligt krav (bygglov)

Möblering – möjlighet

Variant som utnyttjar ljus från två väderstreck. Entré och kapprum med extra garderober och lång kapphylla. Ett litet avskilt sovrum är placerat vid entrén. Mittdelen expanderar genom köksbänken ut mot samvarorummet. Vilket också ger lång korridor/passage. Matplats i samvarorummets inre del.

Alkov med förråd och plats för cykel inom lägenheten.

Mittdelen kan användas som rum för vila, alternativt matplats. En vägg mot vardagsrummet avgränsar men är också bra för möbleringen i det större rummet.

I entrén finns plats för att ställa en cykel. Med förvaring ovanför.

Modulen har använts i en utredning för Stockholmshem.

Möblering – enligt krav (bygglov)

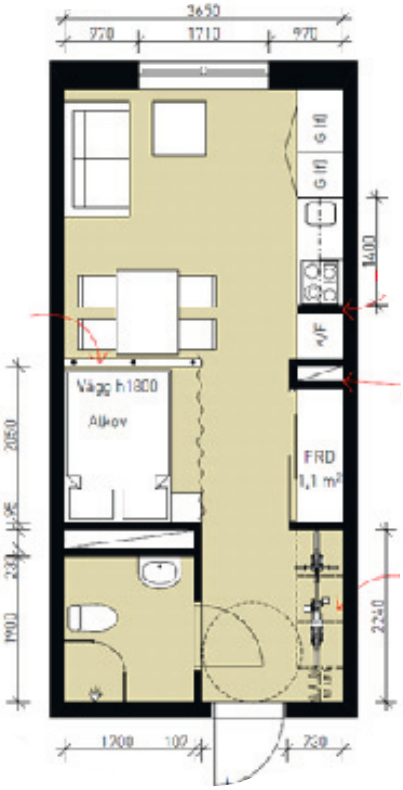

Möblering – möjlighet

Möblering – enligt krav (bygglov)

Möblering – möjlighet

Alkov mot kök med förråd och cykel inom lägenheten. Här är pentryt använt som rumsavgränsning mellan mittdel och samvarodel. Mittdelen kan användas som rum för vila, alternativt matplats.

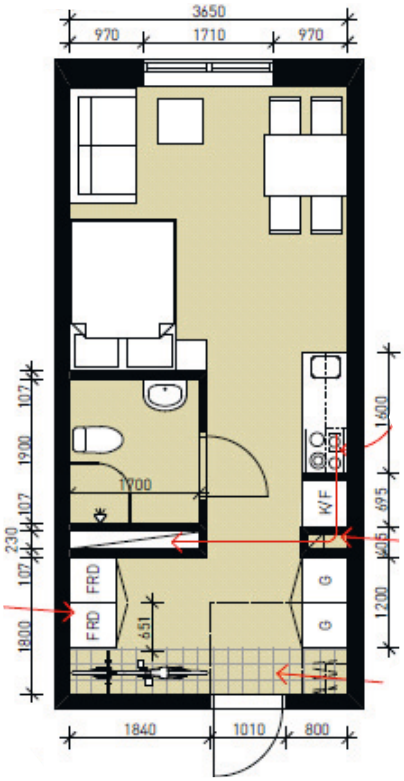

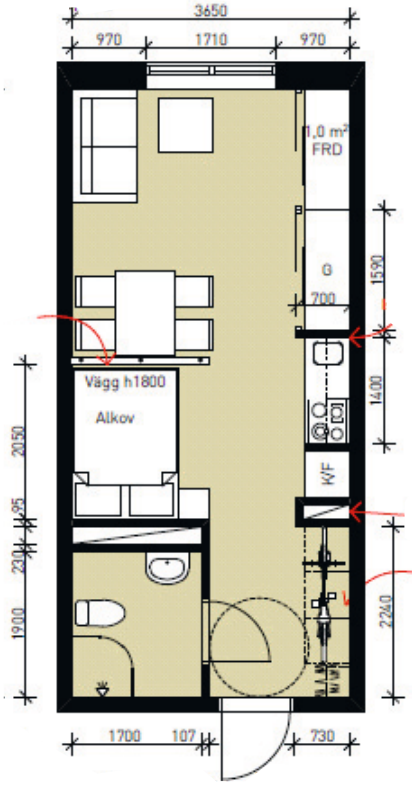

BOSTAD 28KVM
Öppet förråd i entrén där det även finns plats för en cykel. Inget städskåp, vilket inte är ett krav. Badrum tillsammans med köket/ pentryt i mittdelen.

BOSTAD 28 KVM
Inre alkov och fullt utvecklad förvaringsvägg som sträcker sig från hallen, där cykelplatsen är en del, via pentryt i mittdelen ut till garderober/hylla med skjutdörrar i vardagsrummet.
Sovalkoven i mittdelen är avgränsad mot samvarorummet med en vägg.

Fasadstudier

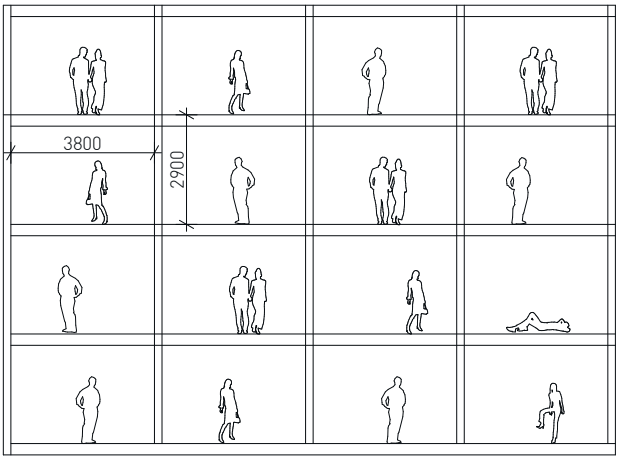

Den lilla lägenheten ger den här grundförutsättningen för fasaden.

En fasadyta på ca 3,8 x 2,9 (högre vid staplade moduler med dubbla bjälklag) per lägenhet som ska försörja hela bostaden med dagsljus och utblick. Studien utgår från ett schablonvärde på en total fönsteryta på 3,5 kvm.

Ytan varierar inom varje projekt beroende på övriga glasade ytor i bygggnaden samt u-värde på vägg, fönster etc. Till detta ska brandkrav och mängd direkt dagsljus vägas in.

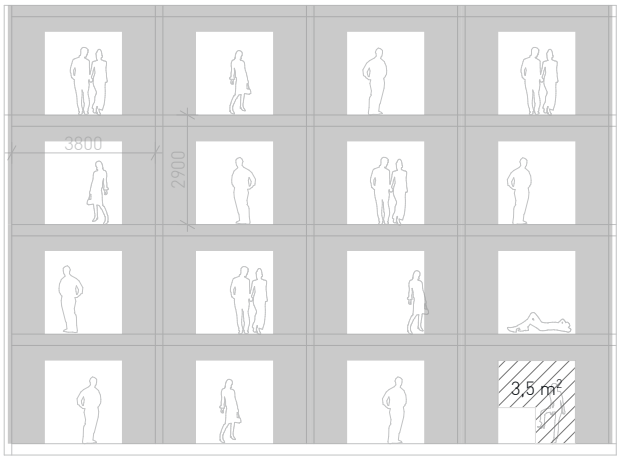

En större fönsteröppning är ett grepp som ger ett rejält tag i fasaden. Inom öppningen kan man laborera med fönsterdörr (antingen glasad ner till golv eller med fyllning i nederkant) fönster och fyllning.

Detta fönsterparti ger möjlighet till god utomhuskontakt med fransk balkong alt. balkong.

Plats för radiator bakom fyllning.

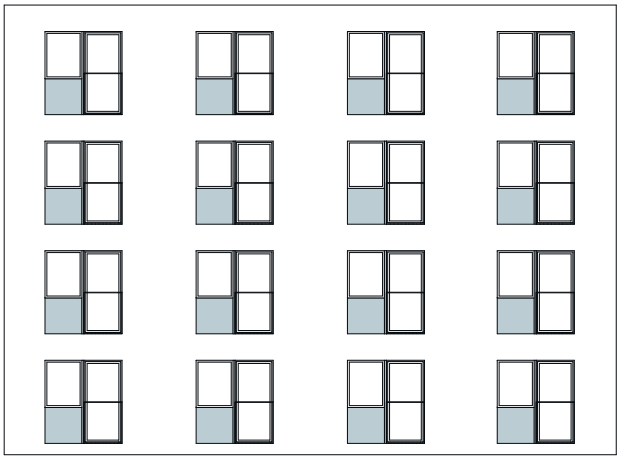

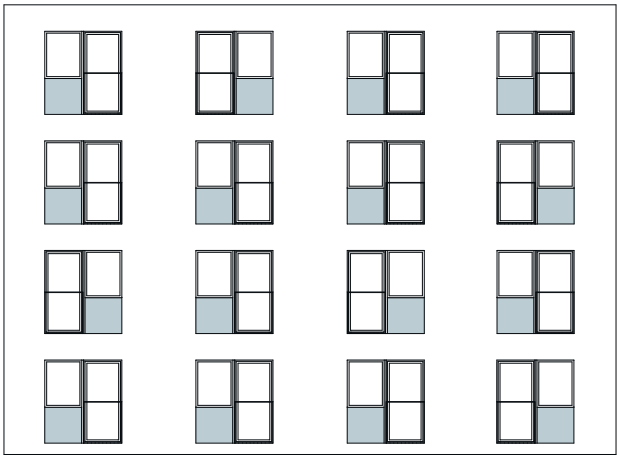

Genom att spegelvända planlösningar och lägga till ett extra lager exteriört tex skjutbara skärmar, kulör/materialbyte blir fasaden mer variationsrik.

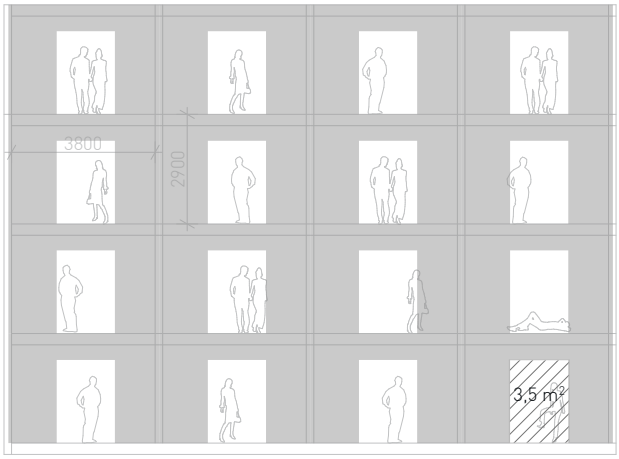

En tightare större fönsteröppning är ett grepp som också ger ett rejält tag i fasaden. Här kan man jobba med glas ändå ner till golv förutsatt att radiator sitter på vägg alt. golvvärme.

Detta fönsterparti ger möjlighet till god utomhuskontakt med fransk balkong alt. balkong.

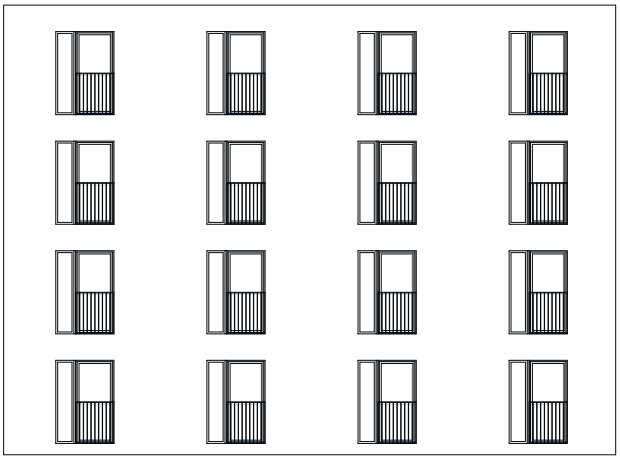

Genom att spegelvända planlösningar och lägga till ett extra lager exteriört tex skjutbara skärmar, kulör/materialbyte blir fasaden mer variationsrik.

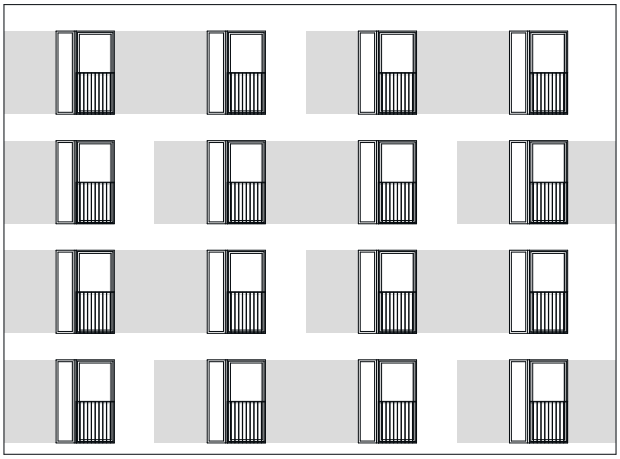

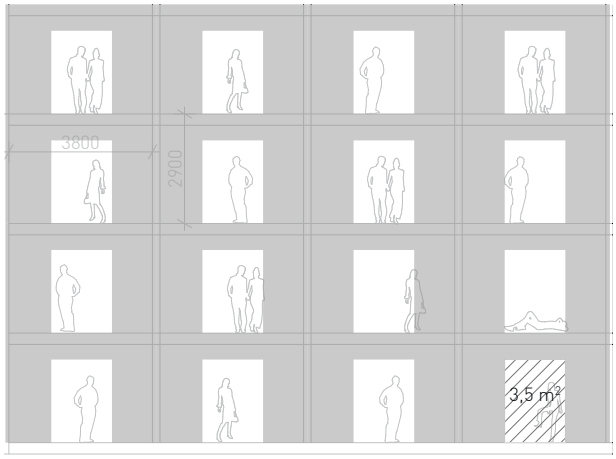

En tightare större fönsteröppning är ett grepp som också ger ett rejält tag i fasaden. Här kan man jobba med glas ändå ner till golv förutsatt att radiator sitter på vägg alt. golvvärme.

Detta fönsterparti ger möjlighet till god utomhuskontakt med fransk balkong alt. balkong. Pardörrarna maximerar utomhuskontakten.

Möjlig vertikal indelning i fasad.

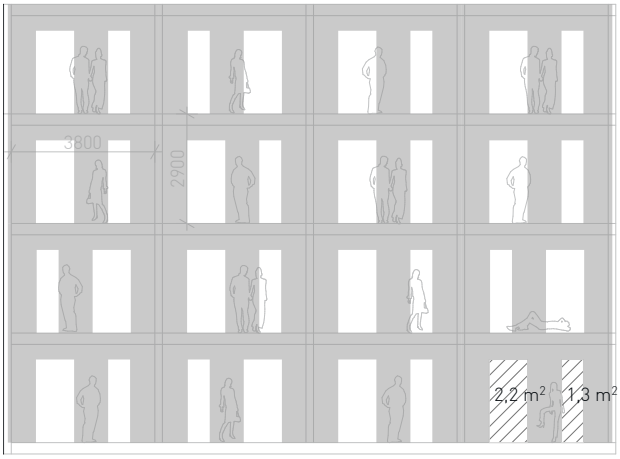

Flera långsmala fönsteröppningar är ett grepp som ger en "takt" i fasaden. Man kan jobba med glas ändå ner till golv förutsatt att radiator sitter på vägg alt. golvvärme men kan också kombinareras med fyllningar. Detta fönsterparti ger möjlighet till god utomhuskontakt med fransk balkong alt. balkong.

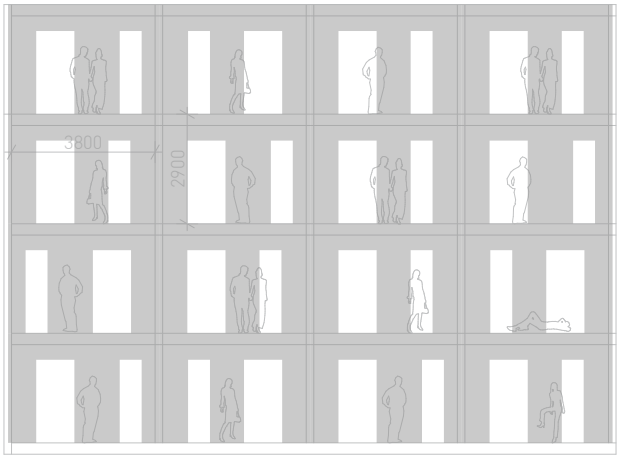

Avstånden mellan fönsteröppningarna kan varieras beroende på bakomliggande planlösnings flexibilitet.

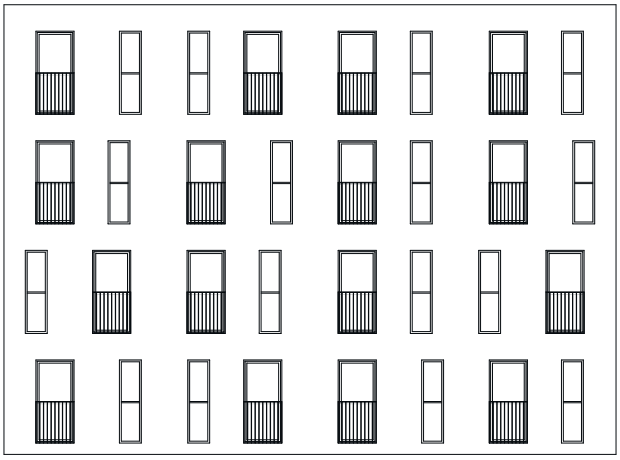

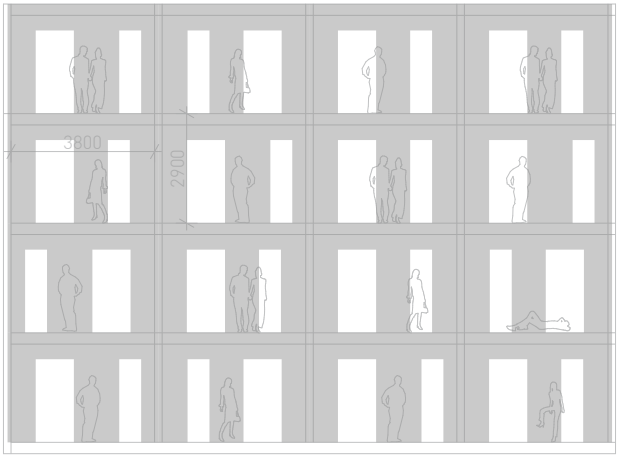

Horisontaliteten kan förstärkas i fasaduttrycket.

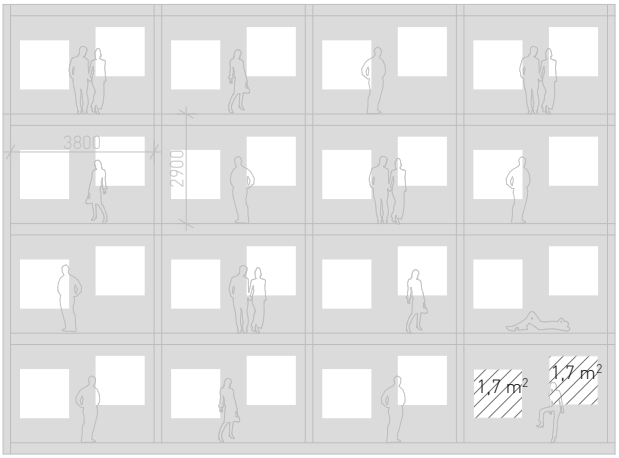

Vanliga" fönster med tex varierande bröstningshöjd är ett sätt att få god utblick både sittande och stående.

Medger även varierande möbleringsalternativ interiört.

Detta fönsterparti ger inte möjlighet till utomhuskontakt mer än att fönstren är öppningsbara. Plats för traditionell placering av radiatorer.

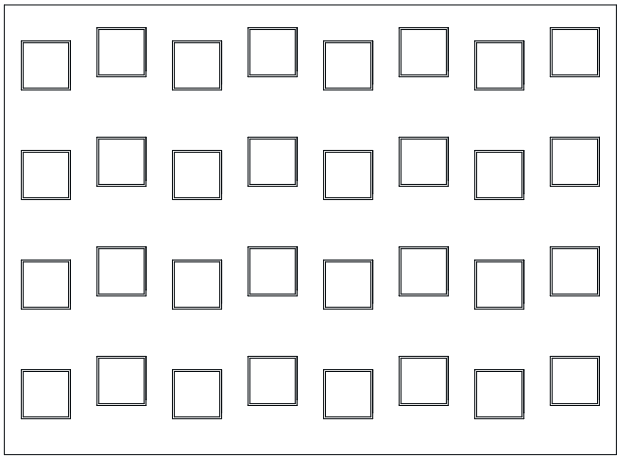

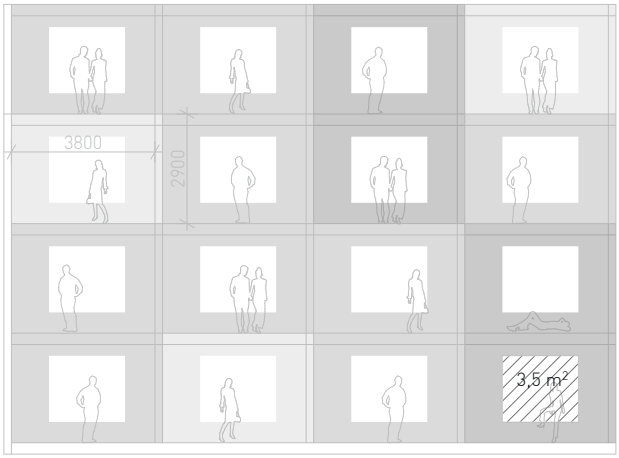

Burspråket kan utformas med varierande djup. Antingen som ett utanpåliggande ramverk som bildar en djup invändig nisch att tex sitta i eller som ett utskjutande burspråk och kan då användas tex i ett bullerutsatt läge.

Detta fönsterparti ger inte möjlighet till utomhuskontakt mer än att fönstren är öppningsbara. Plats för traditionell placering av radiatorer beroende på hur nischen ska användas interiört.

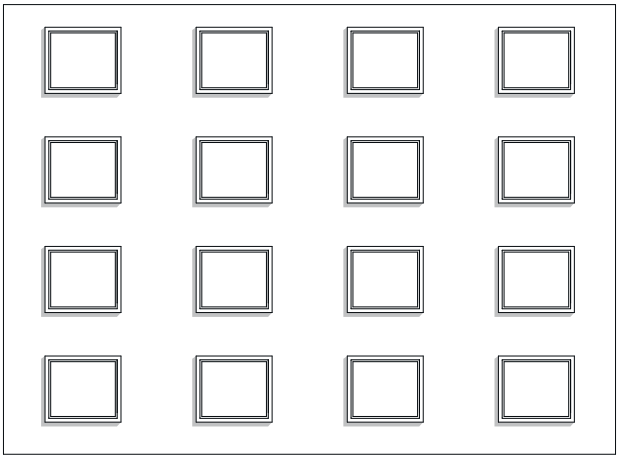

Kontorets projekt

Fasad mot Söder, Gatufasad
skala 1:100 vid A3

Burspråket kan utformas med varierande djup. Antingen som ett utanpåliggande ramverk som bildar en djup invändig nisch att tex sitta i eller som ett utskjutande burspråk och kan då användas tex i ett bullerutsatt läge.

Detta fönsterparti ger inte möjlighet till utomhuskontakt mer än att fönstren är öppningsbara. Plats för traditionell placering av radiatorer beroende på hur nischen ska användas interiört.

Sommarvägen

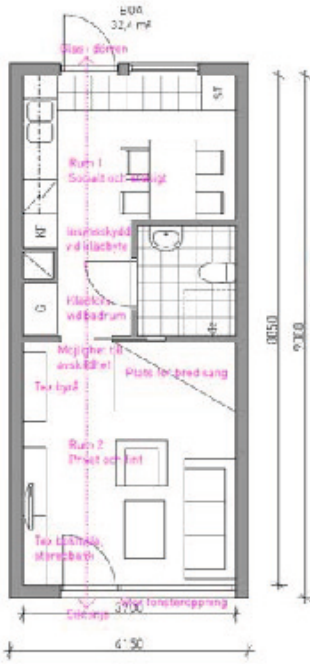

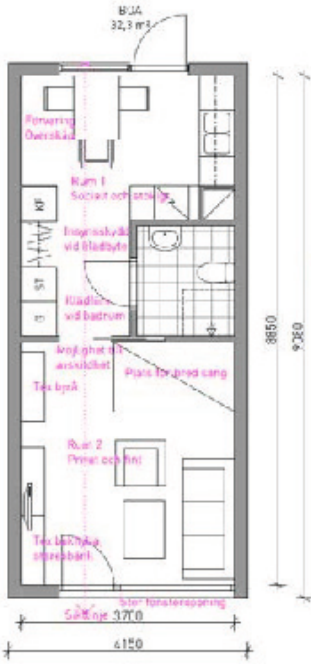

EXEMPEL PÅ STUDENTLÄGENHETER,

32,4kvm. Modul med mått 8,85x3,7 och tre möbleringsalternativ.

Vänstra planen:
Kök med integrerad entrédel. Lägenheten har två vistelserum. Dagsljus från två väderstreck. Mindre klädförvaring än de två andra alternativen. Möjligt att med skjutdörr stänga om samvarorummet. Mittdel med begränsad insyn från entrén. Klädförvaring intill badrummet. I princip samma rumsorganisation som tidigare beskrivna modullägenheter på sida 12 med olika rumskaraktärer.

Högra planen:
Mittdel med förvaring, kapphylla. Kök och bad ligger intill varandra med minimal rördragning till schaktet. I övrigt samma upplägg som den vänstra planen.

Plan till höger:
Förvaringsvägg längs hela lägenhetsskiljande väggen och vid entrén en sovalkov.
Avskiljbar sovalkov intill entrén. Gott om förvaring längs hela tvärgående väggen. Kök och vardagsrum vetter mot samma väderstreck vilket inte ger samma kvalitet som de övre planvarianterna.

Sommarvägen, 4 rok, 67kvm
Modulerna kan samverka i större lägenheter. Exemplet visar 4 rok på 67kvm, där exempelvis 3 studenter delar en lägenhet. Varsitt rum och gemensamt kök, vardagsrum. Eller en barnfamilj med traditionell fördelning med två små rum för barnen och ett större föräldrarum. Intill finns en ursprunglig modul, ett rum och kök.

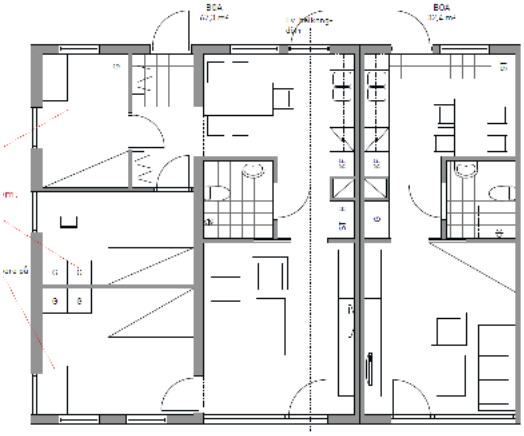

Sommarvägen 3 rok, 61,2kvm. En variant där en 3:a med indragen balkong skapas utifrån samma moduler. Den här varianten klarar placering i lamellhuset med ljus från två väderstreck. Den indragna balkongen ger också fasadmässiga fördelar. Till höger en ursrunglig modullägenheten.

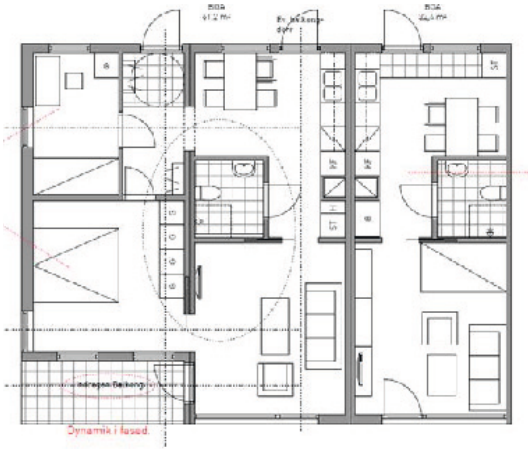

Rudboda

Utan hiss, 7 lägenheter.
Hus 12m x 22m

Med hiss, 7 lägenheter.
Hus 12m x 22m

Utan hiss, 8 lägenheter
12m x 24m

Med hiss, 7 lägenheter.
Hus 12m x 24m

Kort (22m) 7-spännare

UNGDOMSBOSTÄDER 23KVM

Moduler sätts samman till 12 meter djupa hus, med en gemensam entréhall. Modulerna kan enkelt sättas samman i olika konfigurationer enligt uppställningen nedan. Den enskilda modulen kan förlängas och fungerar då som lägenhet 33kvm med avskiljbart sovrum.

Husdjupet på de olika husvarianterna är 12 m, lika tidigare redovisade tre- och fyrspännare.

Mellan (24m) 8-spännare

Stora Lägenheter

Olle Gudmundsson & Charlotta Creyghton

34 Den stora lägenheten

36 Kvartersbebyggelse

– Lowe, NCC, Sollentuna

– Töfsingdalen, Stockholmshem, Stockholm

– Linabergshöjden, Skanska, Annedal

– Folkets Park, HSB, Linköping

40 Djupa lägenheter

– Svea Fanfar, Veidekke, Stockholm

– Norra Djurgårdsstaden, NCC, Stockholm

– Signalfabriken, NCC/Alecta, Sundbyberg

46 Hörnlägenheter

– Signalfabriken, NCC/Alecta, Sundbyberg

– Folkets Park, HSB, Linköping

– Norra Djurgårdsstaden, NCC, Stockholm

52 Gavellägenheter

– Svea Fanfar, Veidekke, Stockholm

– Främlingsvägen, Stockholmshem, Stockholm

– Trubaduren, SSM, Solna

58 Långsmala lägenheter

– Lowe, NCC, Sollentuna

– Arenastaden, Peab, Solna

Stora lägenheter

Typlägenheter i kvartersbebyggelse

Den stora lägenheten är en vanlig och återkommande del av B&F bostadsproduktion. Också en följd av lamellhuset med djupmått på 10 meter och uppåt. Olle och Charlotte har identifierat ett antal vanliga typer av stora lägenheter och analyserat deras kvaliteter.

Lowe, Sollentuna
Byggherre NCC, 66 lägenheter

Linabergshöjden, Annedal, Stockholm
Skanska Nya Hem, 71 lägenheter

Töfsingedalen, Stockholm
Byggherre Stockholmshem, 146 lägenheter

Folkets park, Linköping
Bygghere HSB Linköping, 48 lägenheter

Fyra projekt med husdjup 10,6-12meter representerar Typlägenhet i kvartersbebyggelse. Projekt i form av två- till trespännare, där två stora genomgående lägenheter och en mindre enkelsidig lägenhet nås från samma trapphus.

Projekten Lowe, Linabergshöjden och Folkets Park (Linköping) är Zonerade lägenheter. En främre offentlig del med vardagsrum och kök, rum för umgänge inom familjen och rum för umgänge med vänner på besök. Längst in i lägenheten finns en sovrumsavdelning, med privat präglade rum. Töfsingedalen är också en zonerad plan, men där ligger sovrumsavdelningen parallellt med kök och vardagsrum. En inre hall fungerar som distans till vardagsrummet och från hallen nås både klädkammare och badrum.

I projekten Lowe, Linabergshöjden och Folkets Park (Linköping) finns tvärgående genomsiktmöjligheter via vardagsrum och kök. Större sammanhängande rum som sträcker sig från fasad till fasad. I Töfsingedalen finns genomsikt från fasad till fasad via vardagsrum och sovrumsdelen. Inte lika tydlig genomsikt då den sker genom en mer sluten del av bostaden. I Töfsingedalen finns också en rumsfil invid fasaden bestående av två sovrum, matplats och kökets arbetsdel. I Linabergshöjden och Folkets Park finns en inre tvärgående rumsfil bestående av sovrummen och passagen.

I samtliga lägenheter finns en förstuguliknande hall. All kommunikation mellan rummen och lägenhetens delar sker i princip genom vardagsrummet. Undantag är Töfsingedalen där köket nås direkt från hallen. Det finns enkla rundgångsmöjligheter i Lowe, Töfsingedalen och Folkets Park. Köksbänk och skåp delar av rummen i Lowe och skapar samtidigt en rundgångsmöjlighet. En mer utvecklad rundgång skapas i Folkets Park där balkongen blir en fin del av en rundgångsmöjlighet. De boende når köket via balkongen. Vilket under den varma årstiden blir likt en villakvalitet.

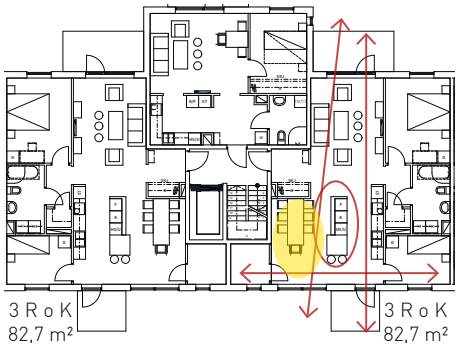

Lowe, Sollentuna
Byggherre NCC,
66 lägenheter.

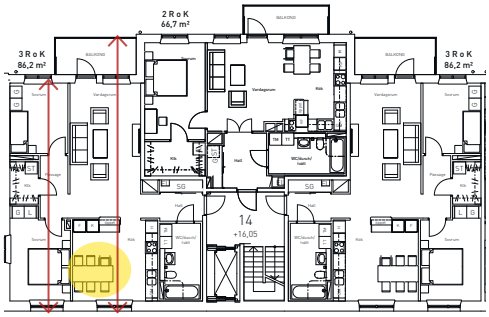

Linabergshöjden, Annedal, Stock-holm.
Byggherre Skanska Nya Hem,
71 lägenheter.

15

Töfsingedalen, Stockholm Byggherre
Stockholmshem, 146 lägenheter

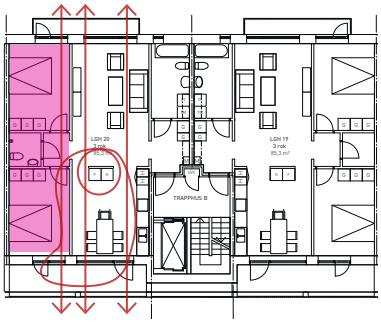

Folkets park, Linköping Bygghere HSB
Linköping, 48 lägenheter

Kvartersbebyggelse

Lowe, NCC, Sollentuna

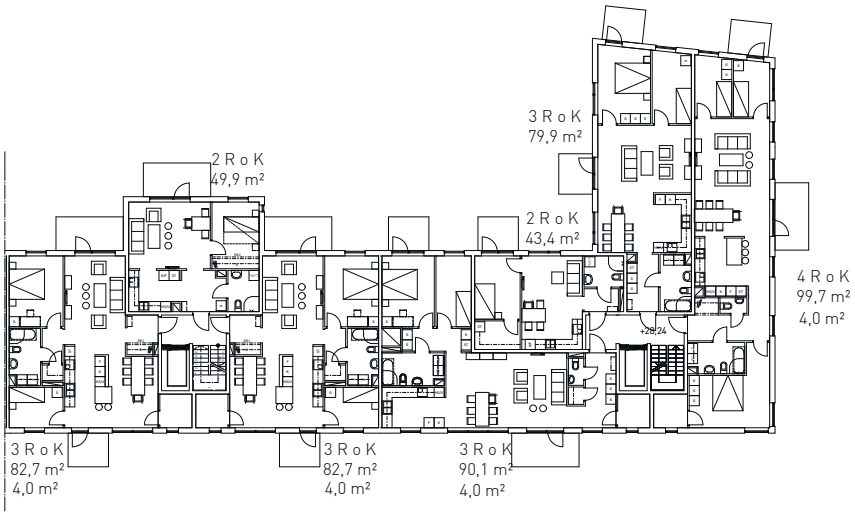

Töfsingedalen, Stockholmshem, Stockholm

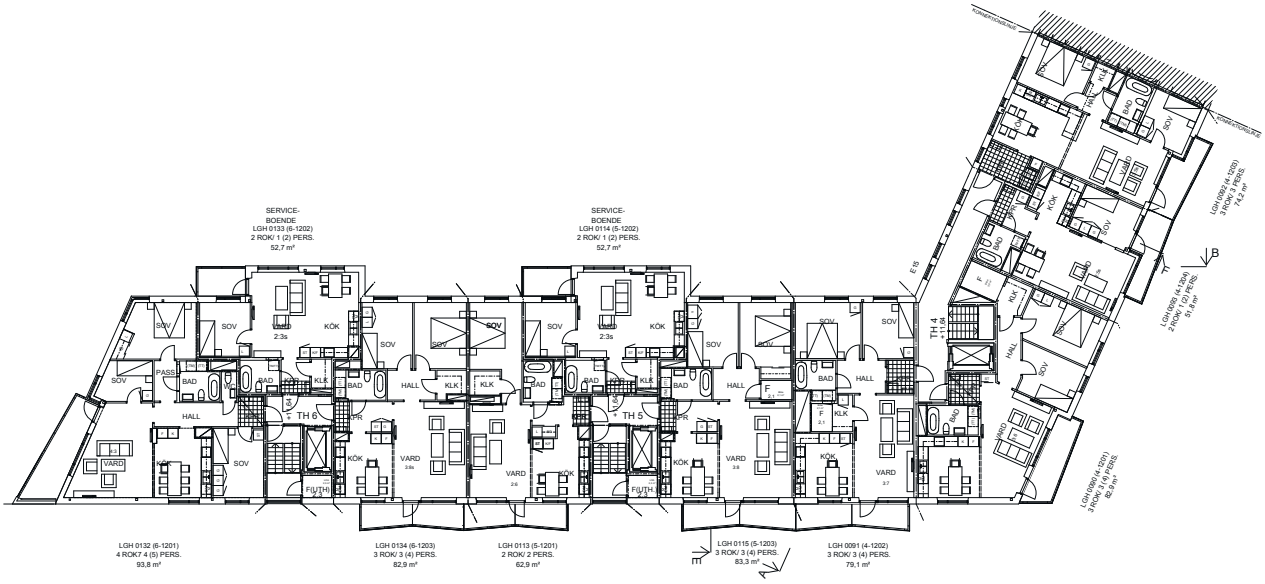

Linabergshöjden, Skanska, Annedal

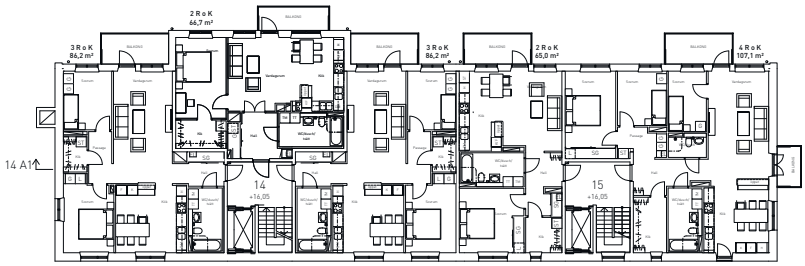

HUS 14-15
Plan 5. 3 tr

Folkets Park, HSB, Linköping

Djup lägenhet

Djupa genomgående lägenheter

Svea Fanfar, Stockholm
Byggherre Veidekke, CA-fastigheter, m fl. C:a 400 lägenheter.

Norra Djurgårdsstaden, Stockholm
Byggherre NCC, 64 lägenheter

Signalfabriken, Sundbyberg
Byggherre NCC/Alecta, 122 lägenheter

Liknande kvaliteter som typlägenheten i kvartersbebyggelse, med rumsfiler, genomsiktmöjligheter och olika rörelsemöjligheter, återfinns även i Svea Fanfar, Norra Djurgårdsstaden och Signalfabriken, tre djupa genomgående lägenheter, 12,8 -17,3meter. Det är tre exempel på Mittdelslägenheter där lägenhetens indirekt dagsljusbelysta kärna blir en viktig del av planens organisation.

De tre lägenheterna är lika men har ändå olika principer för rumsorganisationen. I Svea Fanfar finns en förstuguliknande entré varifrån köket och vardagsrum nås. Bostadens offentliga del. I Norra Djurgårdsstaden är entrén placerad i den privata delen. Från hallen nås ett av sovrummen och därefter en passage in mot ytterligare ett sovrum. I Signalfabriken är hallen en länk mellan den offentliga och den privata delen av lägenheten. Hallen ligger neutralt mellan lägenhetens delar och det finns en valmöjlighet att direkt ta sig till den privata delen utan att passera de offentliga rummen och vice versa.

I samtliga lägenheter finns tvärgående rumsfiler. Genomsiktsmöjligheter från fasad till fasad, från kök och vardagsrum, via mittdel, till sovrumsdelen. Från ljusa rum mot fasad, via den mörka indirekt dagljusbelysta mittdelen.

I de djupa lägenheterna finns kommunikation genom passager och hallar. Det är bara i Svea Fanfar som vardagsrummet har en kommunikativ roll. I samtliga lägenheter finns också olika rundgångsmöjligheter. I Svea fanfar och Signalfabriken sker rundgången kring en fristående mittdel. I Norra Djurgårdsstaden finns en rundgång också genom två av sovrummen. Övriga sovrum i de tre projekten är återvändsrum.

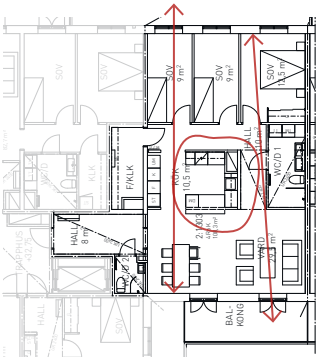

Svea Fanfar, Stockholm
Byggherre Veidekke, CA-fastigheter ,
m fl. C:a 400 lägenheter.

Norra Djurgårdsstaden, Stockholm
Byggherre NCC,
64 lägenheter.

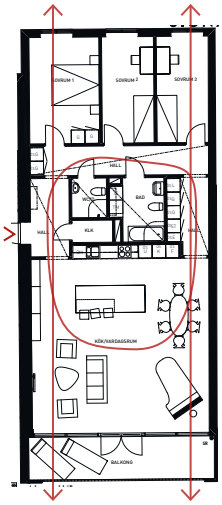

Signalfabriken Sundbyberg
Byggherre NCC/Alecta,122 lägenheter.

Svea Fanfar, Veidekke, Stockholm

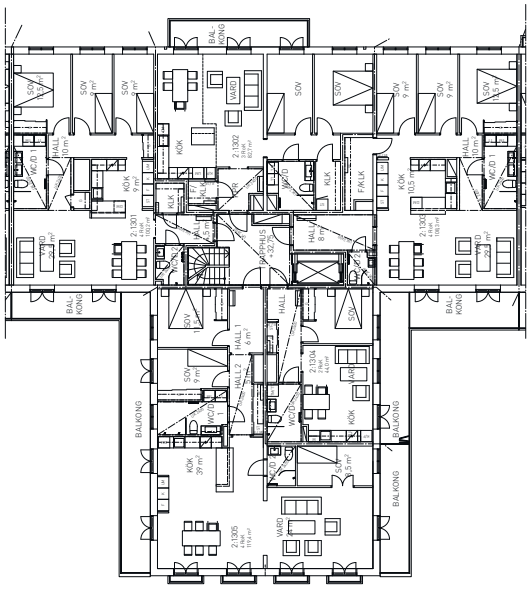

Norra Djurgårdsstaden, NCC, Stockholm

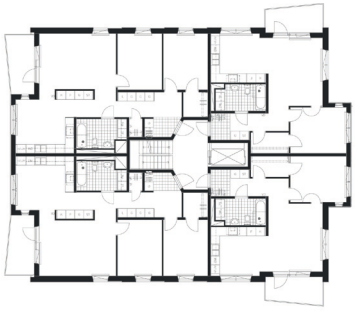

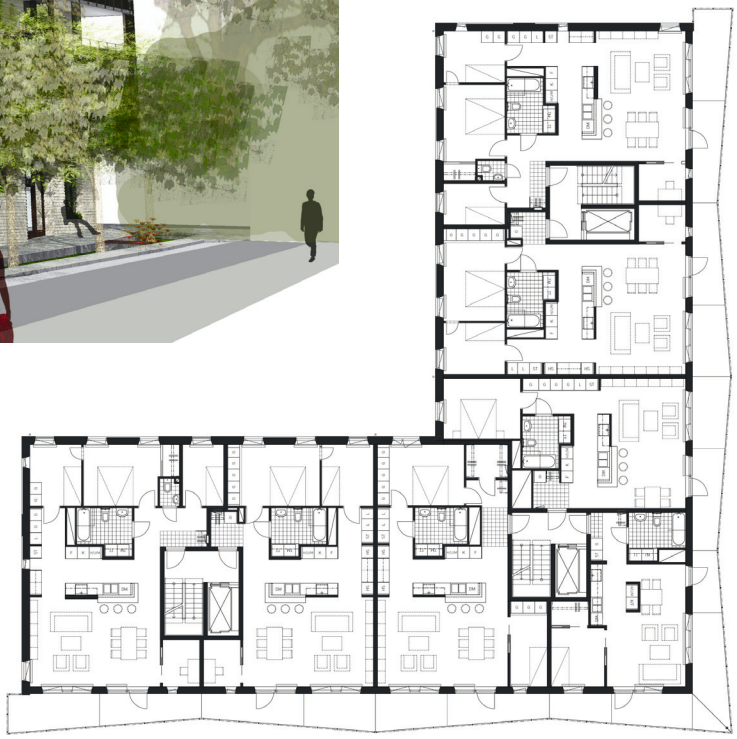

Signalfabriken, NCC/Alecta, Sundbyberg

foto: Sten Jansin

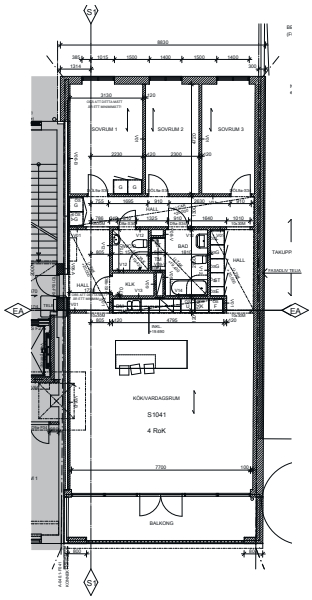

Hörnlägenhet

Hörnlägenhet

Signalfabriken, Sundbyberg
Byggherre NCC/Alecta, 122 lägenheter

Folkets Park, Linköping
Bygghere HSB Linköping, 48 lägenheter

Norra Djurgårdsstaden, Stockholm
Byggherre NCC, 64 lägenheter

Hörnlägenheten har två dagsljusbelysta fasader, men saknar vanligtvis kontakten tvärs huskroppen. I två av de tre redovisade hörnlägenheterna Signalfabriken och Norra Djurgårdsstaden ligger vardagsrum och kök, de offentliga rummen, i hörnläget. I Folkets Park är två sovrum placerade i hörnläget. Längs fasaden ligger vistelserummen och mot den mörka sidan mindre rum såsom passager, badrum och förråd. Signalfabriken och Norra Djurgårdsstaden är korridorslägenheter. Samtliga rum nås från hallar och passager. I Folkets Park är det via köket, ett parallellkök, som vardagsrum och två av sovrummen nås. Folkets park har via sovrummet intill hallen kontakt med gårdssidan.

Signalfabriken har en tydlig uppdelning i en offentlig och en privat del, vilka båda nås från hallen. I Folkets park finns två inre sovrum och då de nås direkt via vardagsrummet finns där inte samma tydlighet. I Norra Djurgårdsstaden är entrén placerad i sovrumsdelen. För att nå vardagsrum och kök passeras lägenhetens sovrumsdel.

Axialitet och olika rumsfiler har inte en framträdande roll för någon av lägenheterna. I samtliga fall finns en genomsikt tvärs lägenheterna. Direkt från hallen i Signalfabriken och Folkets Park.

I Folkets Park finns också en genomsikt längdsledes via det långsmala köket och ett av sovrummen. I Folkets Park integreras balkongen i lägenhetens rundgångsmöjlighet. Det finns fyra entréer ut mot balkongen och möjlighet att nå dessa rum via uterummet.

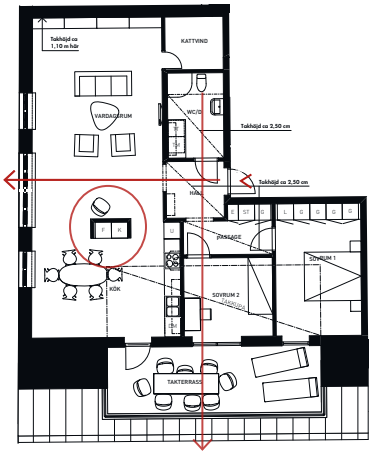

Signalfabriken, Sundbyberg
Byggherre NCC/Alecta, 122 lägenheter

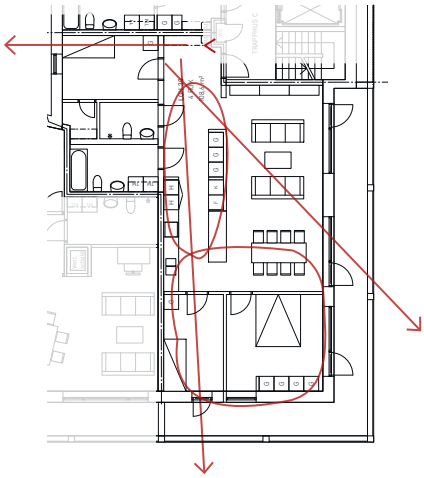

Folkets park, Linköping Bygghere
HSB Linköping, 48 lägenheter

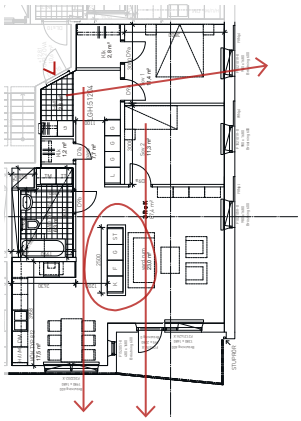

Norra Djurgårdsstaden, Stockholm
Byggherre NCC, 64 lägenheter

Signalfabriken, NCC/Alecta, Sundbyberg

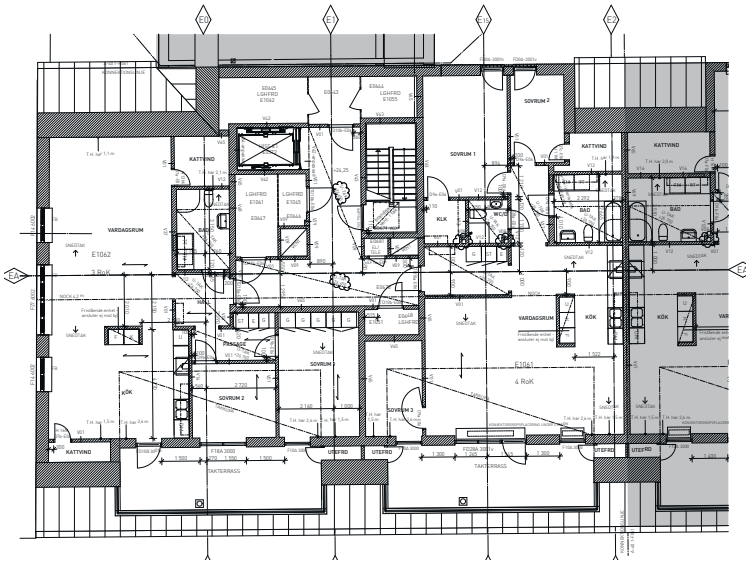

Folkets Park, HSB, Linköping

Norra Djurgårdsstaden, NCC, Stockholm

Gavellägenhet

Svea Fanfar, Veidekke, Stockholm

Svea Fanfar, Stockholm.
Byggherre Veidekke, CA-fastigheter , m fl.
C:a 400 lägenheter.

Trubaduren, Solna
Byggherre SSM, 266 lägenheter.

Främlingsvägen, Stockholm
Byggherre Stockholmshem, 86 lägenheter.

Gavellägenheten har en unik möjlighet med ljus från tre väderstreck. I samtliga tre redovisade lägenheter utnyttjas detta i ett vardagsrum i gavelläge.

Entréerna är placerade i lägenhetens mitt och delar lägenheten i två delar. Tydligast är detta gjort i Svea Fanfar där entrérummet delas i två delar av en rumsmodul som innehåller bad och förvaring. Via två passager nås det stora rummet i gavelläge med vardagsrum och kök. Kommunikationen till alla rum sker via entrérummet. Lägenheten är symmetriskt upplagd med två likstora rum på ömse sidor mittdelen.

I Främlinsvägen och Trubaduren nås ett av sovrummen via vardagsrummet. I Trubaduren finns en fin rumssekvens där det är möjligt att röra sig längs fasaden från sovrummet invid entrén, via en dörr intill fasaden nås köket, från köket nås vardagsrummet på samma sätt och rumssekvensen avslutas genom att det andra sovrummet nås från vardagsrummet, också då via en dörr invid fasaden.

I samtliga lägenhetsexempel finns genomsikt direkt från entrén genom hela lägenheten, fram mot vardagsrum och kök. I Trubaduren skapas också en rumssekvens från fasad till fasad via vardagsrum och kök. Dels längs fasaden som tidigare beskrivits, och dels en siktlinje i lägenhetens inre del.

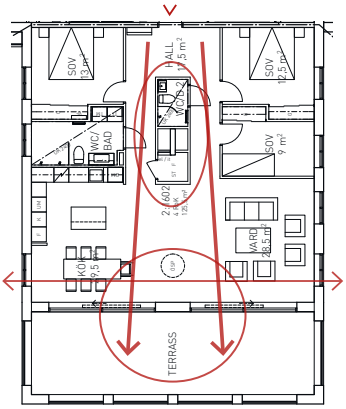

Svea Fanfar, Stockholm.
Byggherre Veidekke, CA-fastigheter , m fl..
C:a 400 lägenheter.

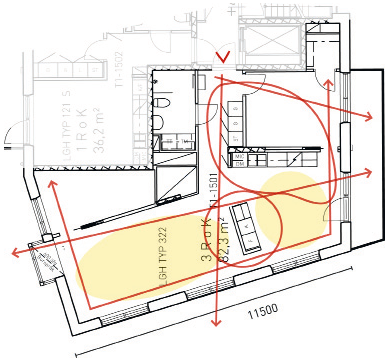

Trubaduren, Solna.
Byggherre SSM, 266 lägenheter.

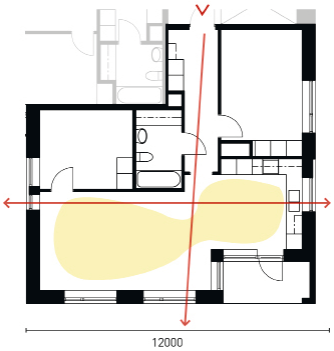

Främlingsvägen, Stockholm.
Byggherre Stockholmshem, 86 lägenheter.

Svea Fanfar, Veidekke, Stockholm

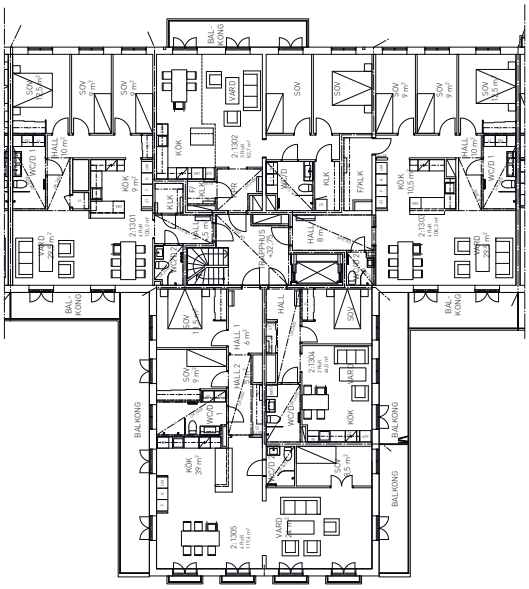

Främlingsvägen, Stockholmshem, Stockholm

foto: Robin Hayes

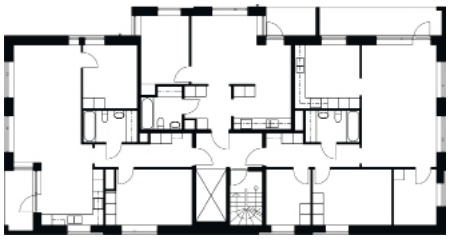

Trubaduren, SSM, Solna

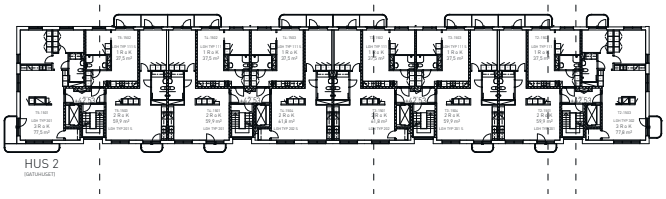

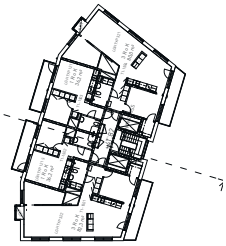

Långsmal lägenhet

Långsmal lägenhet

Lowe, Sollentuna.
Byggherre NCC, 66 lägenheter.

Arenastaden, Solna.
Byggherre PEAB, 120 lägenheter.

Den långsmala lägenhetens tillblivelse bygger på speciella förutsättningar som påbyggnad av befintliga strukturer eller en avslutande del i ett kvarter.

Den långsmala lägenheten/bostaden i kv Lowe är knappt 5 meter bred. I lägenhetens mitt ligger entré, kök, vardagsrum och badrum. I lägenhetens båda gavlar ligger sovrummen, som då nås via mittdelen. Kommunikationen sker längs fasaden vilket också ger mycket långa siktlinjer där hela lägenhetens längd, 22meter, utnyttjas i en fem rum lång rumsaxel.

I Kv Arenastaden är lägenheten djupare och består av vistelserum kompletterat med mindre rum för klädkammare och förråd, samt kök i den mörka delen. Entrén i hörnläge och invid fasaden. Entré, vardagsrum och kök, tillsammans med den inglasade loggian skapar en lång rumssekvens och det är samtidigt där kommunikationen i lägenheten sker.

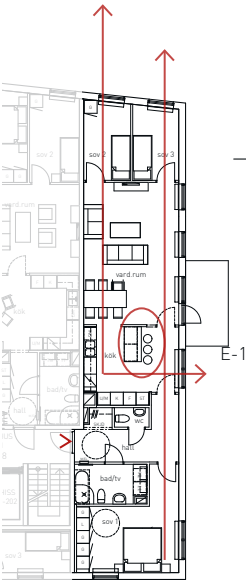

Lowe, Sollentuna. Byggherre NCC.
66 lägenheter.

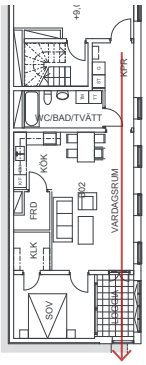

Arenastaden, Solna. Byggherre PEAB.
120 lägenheter.

Lowe, NCC, Sollentuna

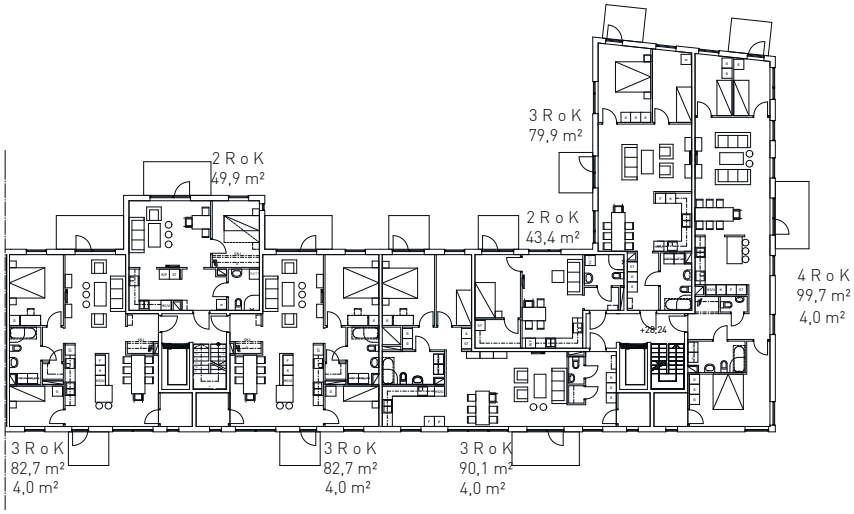

Arenastaden, Peab, Solna

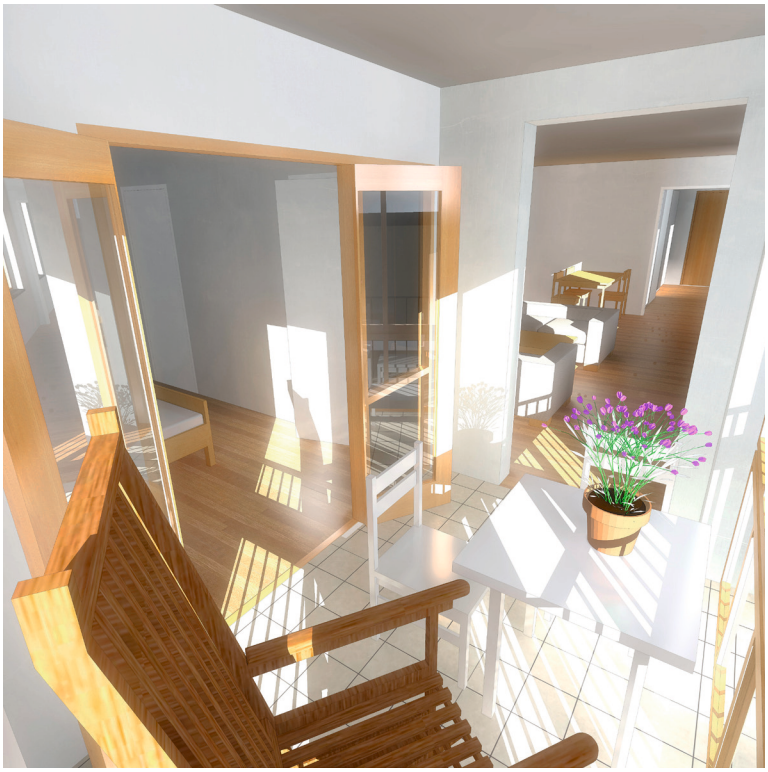

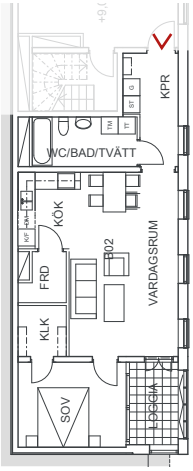

Detaljer

Stefan Brink & Kajsa Lyckander

64 Introduktion
66 Östra Kvarnskogen, Sollentuna
72 Bosön, Lidingö, Stockholm
76 Kumla strand, Tyresö

Introduktion

Undersökning av träprojekt

Med utgångspunkt i att undersöka träprojekt som projekterats av kontoret genom åren, valde vi ut några projekt som kändes spännande och intressanta. Förutsättningslöst åkte vi ut och besökte de tre projekt vi valt ut. Väl på plats tog vi bilder och noterade allt som väckte tankar och frågor. Både kring gestaltningen av projekten som helhet men även mer i detalj vad gäller materialbehandling och lösningar för takfötter, socklar, paneler, smygar, burspråk, räcken etc.

Frågeställningar:

- Vilka träprojekt har ritats av kontoret?
- Hur arbetar vi med materialet trä?
- Ser vi något formspråk som genomsyrar projekten?
- Hur ser husen ut efter några år? Vad händer t. ex med trät när det utsätts för väder, vind och slitage utifrån vilka lösningar som valts?
- Hur integrerar husen med naturen och omgivningen?
- Hur ser trädetaljerna ut för projekten, hur skiljer de sig åt och kan några slutsatser dras utifrån dessa?

Östra Kvarnskogen

foto: Åke Eson

Östra Kvarnskogen

Gemensamt för Kvarnskogen och Bosön är att valet av användandet av trä känns grundat i platsen för bostadshusen. De båda områdena omges av skog och ”orörd” natur, vilket gör materialvalet väldigt passande och givet, och inte minst ”BoF:igt”, då hänsyn till omgivningen och platsen har varit en viktig parameter i företagets syn på god arkitektur genom åren. Sättet man behandlat träet på med naturkulörer/obehandlat trä förenar också de båda projekten och bidrar till att husen samspelar med naturen.

Kvarnskogen vann träpriset 2008 med bl.a den motiveringen. ”Informell och ofärdig kojarkitektur där skogens närvaro är påtaglig. Här bor man nära trädtopparna”.

Trots att områdena har likheter vad gäller placering och material, har själva huskropparna helt olika karaktär. I Kvarnskogen har man använt träet på ett sätt som lyfter fram lättheten i materialet. Husens volym och placering på tunna stålpelare skapar känslan av att husen ”flyger”.

Detaljer

Den liggande smala fjällpanelen med tunna och enkla foder och knutbrädor samt avsaknaden av täckbrädor hjälper också till att skapa den ”lätta känslan”. De genomgående nätta detaljerna och de mjuka övergångarna skapar ett minimalistiskt och lätt uttryck för husen.

Träinklädda balkonger

En fin och annorlunda detalj att lyfta fram i projektet är de panelinklädda balkongerna som samspelar med resten av huset och som i sig uppfattas som en egen husdel eftersom den har samma material som resten av huset. Panelen täcker hela balkongplattan och alla infästningar, även insida, undersida och golv är träinklädda.

Avvattning sker via en sluttande plåt under golvbrädorna som leder vattnet ut under panelen på framsidan av balkongen, där finns dock ingen plåt som skyddar trät.

Balkonger övre nutid, och den nedre bilden när husen var nybyggda.

Obehandlad lärkträpanel – Vad har hänt efter slitage av väder och vind? Åldrats olika snabbt. Fasader med takutsprång/fasader utan takutsprång har nötts olika.

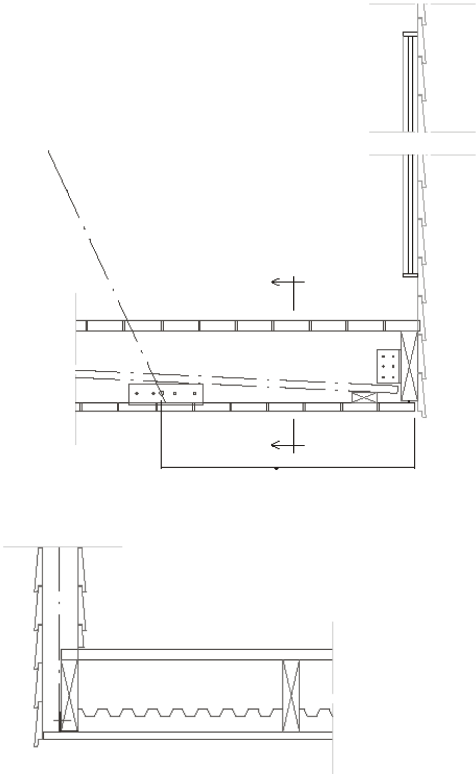

Träinklädda stuprännor

En enkel och rolig detalj är sättet man klätt in alla stuprännor i råspont, två mot varandra vinklade brädor täcker en invändig bockad plåt. Lösningen tillsammans med väldigt få stuprör, får en att vid första anblick tro att det inte finns någon utvändig avvattning. Trärännan är inskjuten och integrerad med takåsarna under taktassen.

Lärkträinklädd stupränna, ”integrerad i takfoten”.

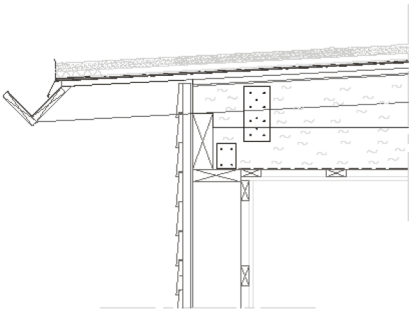

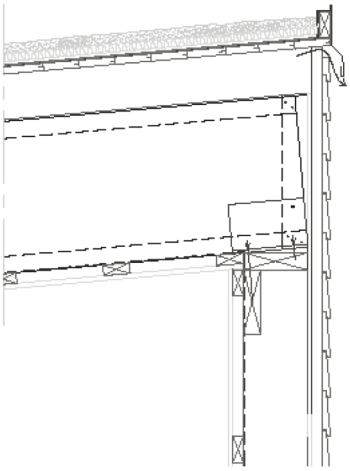

Material – behandling, användning, beständighet

Fasaderna är klädda med fjällpanel av lärkträ som delvis är obehandlad, delvis målad i falusvart färg.

Husen har nu stått några år och den obehandlade panelen har grånat väsentligt. På vissa ställen ser man inte längre skillnad på de målade respektive obehandlade fasaderna.

Kontrasten mellan den mörka falufärgen och den ljusa träfärgen har försvunnit, vilket gör att området som helhet kan upplevas något homogent i jämförelse med hur det såg ut när det var nybyggt.

Taklösningen där man valt att inte ha något takutsprång på många ställen, antas vara en del av formspråket, men kan vara en bidragande faktor till den snabba förändringen av träts utseende, då fasaderna står helt oskyddade mot väder och vind. På många ställen ser man också att trät spruckit och panelbrädor fått bytas ut.

Oskyddad fasad utan takutsprång, idag.

Fasad och fönsterhörn

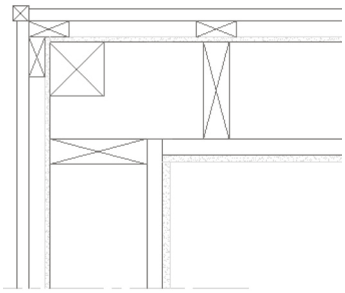

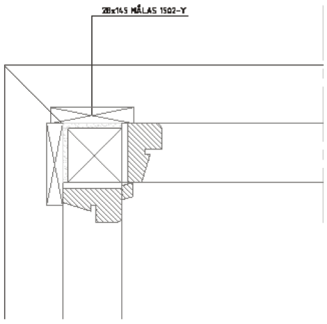

Använt sig av träts lätthet med liggande panel och detaljer som förstärker den mjuka och lätta känslan. Mjuka övergångar i hörnlösningar, foder, socklar.

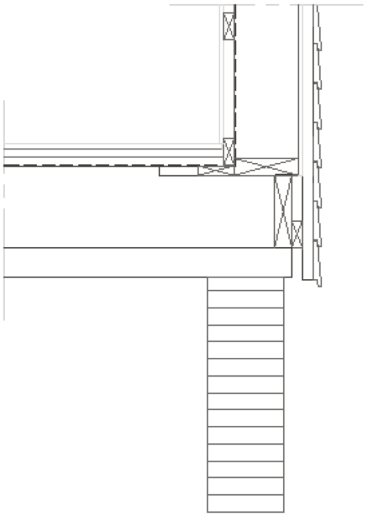

Bosön

Bosön, Lidingö

BOSTÄDER PÅ BOSÖN

Ett projekt lika Kvarnskogen på många sätt vad gäller omgivning och placering av hus. Genomgående trä, mörka naturkulörer. Orörd natur tätt inpå husen. Istället för den lätta känslan är dessa hus tunga och grova. Inga nätta, släta detaljer utan snickerier är förstärkta och rustika, rejäla.

Området med bostäder ligger för sig själv i anslutning till en idrottsanläggning.

Ett annorlunda träprojekt på många sätt, som ligger inbakat i sin omgivning, omslutet och nästan gömt av naturen, med höga träd som lämnats orörda tätt intill fasaderna och mellan husen.

Formspråk

På samma sätt som Östra Kvarnskogen strålar de olika huskropparna i projektet som en solfjäder ut från gatan mot naturen, men istället för att ge ett lätt uttryck, är dessa huskroppar snarare tunga och robusta mot marken. Panelen är bred och stående, målad i mörka naturnära kulörer, och istället för nätta släta detaljer är alla snickerier grova och förstärkta. En intressant kontrast som visar hur materialet kan användas för att skapa helt olika uttryck.

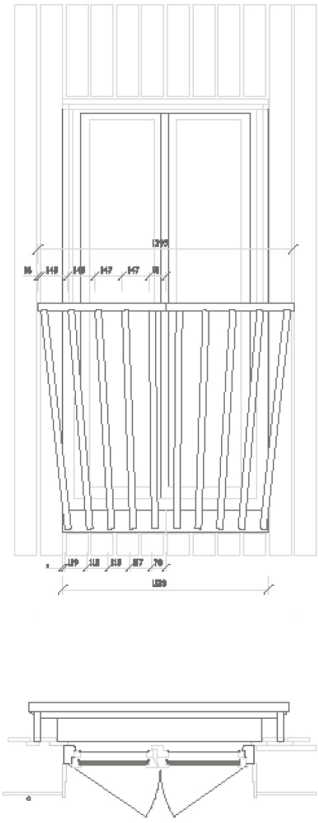

Loftgång med entréer på ena sidan, franska balkonger, bilden till vänster, på andra sidan huset.

Snickrade räcken i olika liv. Två olika kulörer ihop med den mörkt bruna. Vit/senapsgul.

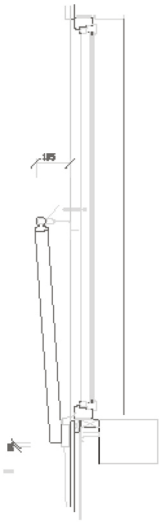

Breda foder runt fönster som bygger ut från fasaden, hörnfönsterlösningen blir nästan burspråksaktig.

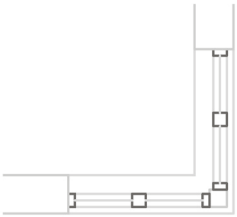

Trappa mot loftgång. Originalräcken samma utformning som balkongräcken, numera utbytta på nästan alla ställen.

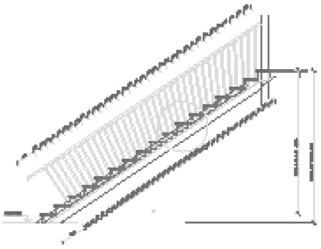

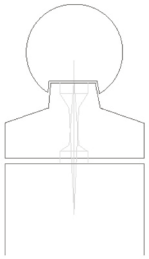

Takfötter, takutsprång. Man har fått byta ut halva utsprånget och stagat upp på ena sidan som inte hade stag. Hemmabygge, kul grej.

Socklar, sockelelement med synliga skarvar. Lite roliga lösningar på vissa ställen.

Kumla strand

Tyresö

Småhus på båda sidor en gata, mot vattnet.

Mindre andel trädetaljer i projektet i jämförelse med de två tidigare projekten, men en del intressanta saker ändå. Stående laserad panel, varvat med puts. Putsade fronter med hög sarg mot gatan.

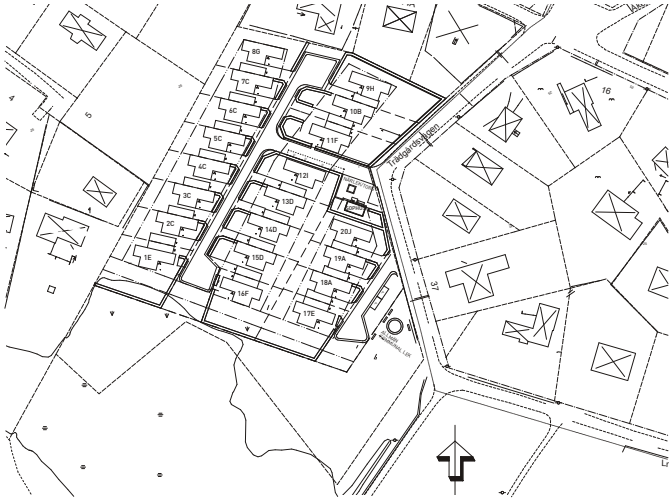

Kumla Strand, småhus

Ett småhusprojekt i en annan typ av miljö än de två övriga projekten beläget i Tyresö kommun. Husen som är placerade på båda sidor utmed gatan, står tätt intill varanda snett vinklade mot vattnet som tar vid i slutet på gatan som är en återvändsgränd. Från vattnet sett är de träpanelklädda fasaderna framträdande, medan de putsade ytorna av husen möter en när man kommer in i området från gatan. Husen skiljer sig på många sätt från de andra projekten i avseende på i vilken utsträckning man använt sig av materialet trä. Husen är delvis putsade och delvis klädda med stående träpanel, laserad och lätt pigmenterad.

Material

Något vi tidigt noterade vid vårt platsbesök var hur välbehållen panelen på husen var. Både i avseende på hur plankorna hållt sig hela och rena, men även kulörmässigt. Träpanelen är laserad med en lätt pigmenterad mahognykaraktär som får en fin kontrast till den vita ljusa putsen. (JOTUN Burmateak)

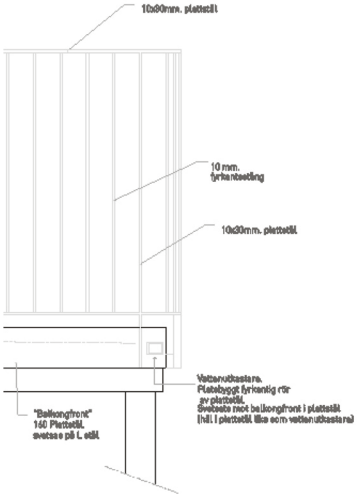

Detaljsektion genom balkong
med vattenutkastare.

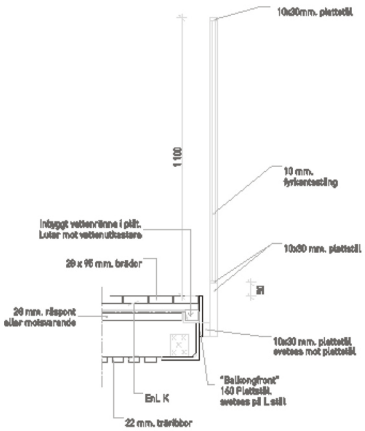

Detaljsektion genom balkongräcke.

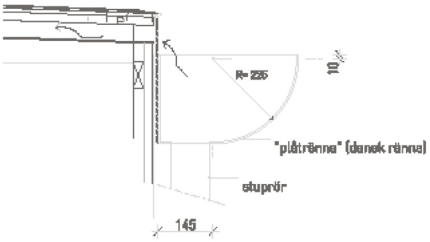

SEKTION

Detaljsektion takfot med gesims.

Stadsbyggnad

Reija Toivio & Åsa Sjöstrand

82 Forum

84 Metod
– Lindhagensterassen och Stora Sköndal

Forum

Vi började med att diskutera vad som intresserade oss och vad vi ville undersöka. Vi kom fram till att det viktigaste och det vi skulle ha mest nytta av i fortsatt arbete vore att i verkligheten undersöka hur projekten har blivit. Men med vetskapen om att stadbyggnadsprocesser är komplexa och långvariga med ofta avbruten kontinuitet ville vi undersöka processen hela vägen. Från den första skissen eller parallella uppdraget via projektering fram till färdiga byggnader och stadsrum.

- Finns intentionerna med de första skisserna kvar? Varför/ Varför inte?
- Hur har processen sett ut? En historieskrivning.
- Vad har blivit bra/dåligt? Under denna punkt tänker vi oss att vi gör vår egen bedömning. Arkitektens bedömning.
- Vad har blivit bra/dåligt? Under denna punkt tänker vi att de boende får komma till tals. De boendes bedömning.
- Kan vi i bedömningarna använda oss av Kjells Checklista för stadsgestaltning?

Vi fortsatte att formulera några krav på de projekt vi ville undersöka.

- De skulle vara gjorda på BoF, helst med en kontinuitet från tidigt skede fram till färdiga hus och stadsrum.
- Det skulle underlätta att följa projektens olika skeden. Dessutom skulle det vara en stor poäng med kunskapsåterföringen.
- Projekten skulle ligga inom Storstockholmsområdet. För att vi lätt ska kunna undersöka dem på plats.
- De skulle helst vara olika sinsemellan. T.ex. Småskaligt/ Storskaligt

Vi valde ut två projekt:

- Sköndal – ett naturnära område med småhus. Nybyggnad.
- Lindhagensterrassen – ett område mellan stenstaden och xxx. Höga hus med en blandning av kontor/verksamheter och bostäder. Nybyggnad och ombyggnad.

Lindhagensterassen och Stora Sköndal

Vi vill undersöka två st BoF-projekt. Ett innerstadprojekt - Lindhagensterrassen och ett ytterstadsprojekt – Stora Sköndal. Kontoren har ritat på projekten från tidigt skede till färdigt hus (delvis).

Vi vill undersöka kontinuiteten genom de olika skedena samt visa hur och i vilken omfattning de principer för stadsgestaltning som nu är sammanfattade i ”Checklista för stadsgestaltning” varit närvarande i processen och slutligen eventuellt realiserats.

Metod

DEL 1 Insamlande av material och intervjuer

1. Ta fram befintligt kart- och ritningsmaterial för de olika skedena.

2. Intervju med person med övergripande ansvar. Intervjun underhanddokumenteras på karta över platsen(A1). Fokus ligger dels på arbetsgruppen/arbetsgruppernas sammansättning dels på arbetsprocessen.

   a. Lindhagensterrassen – Hans

   b. Stora Sköndal – Ludmilla

3. Intervju med relevanta handläggare/UA. Här ligger fokus på frågorna som ställs i ”Checklista för stadsgestaltning”. Minnesanteckningar.

DEL 2 Analys på plats

1. Vi dokumenterar respektive områden med fotografering, enklare skisser samt minnesanteckningar.Vi utgår från punkterna i ”Checklista för stadsgestaltning”.

2. Vi sammanställer resultatet.

DEL 3 Intervjua de boende

1. Förbereda frågor baserade på ” Checklista för stadgestaltning”. Även frågor som Vad uppskattar de boende/Vad uppskattar de inte?

2. Intervjuerna sker under en ”eventdag” på plats. Vi slår upp ett tält, presenterar företaget, bjuder på BoF- och intervjuar.

DEL 4 Demografisk analys

1. Etnicitet, lönenivå, familjesamansättning etc. Använda GIS?

DEL 5 Kjells Värderos

1. Utifrån svaren vi får in sammanställer vi en värderos.

Passivhus/Plusenergihus

Ulrika Hambeck & Ingemar Ed & Petter Larsson

86 Begreppsvärld
87 Historik
90 Att tänka på

Principerna

Det finns en rad olika benämningar som avser energieffektiva hus t.ex. lågenergihus, passivhus, nollenergihus och plusen- ergihus (på engelska low-energy building, passive house, ze- ro-energy building och energy-plus house).

De grundläggande principerna är ungefär detsamma d.v.s.

- Ett tätt klimatskal utan köldbryggor
- En effektiv användning av passiv energi från solinstrålning och människor samt (i de flesta fall) ett litet tillskott av energi som ibland produceras på platsen/i huset.
- Effektiva installationer och energiåtervinning.
- Byggnadens form, placering och orientering har stor betydelse.

Ett plusenergihus skall enligt definitionen producera
mer (förnyelsebar*) energi än det förbrukar (från externa källor*).
*Tillägg i den engelska definitionen energy-plus house.

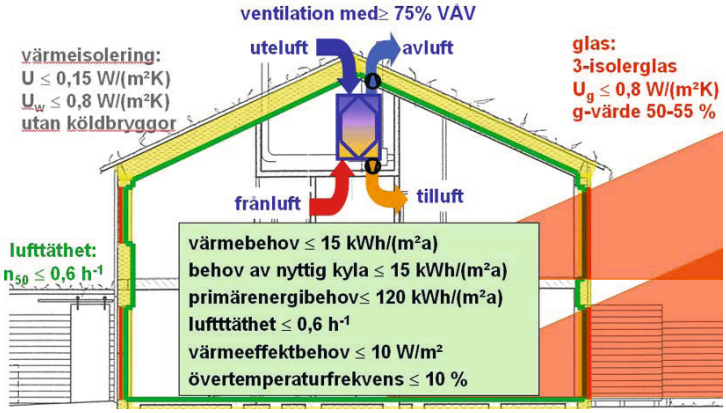

Historik

Plusenergihus

Ordet plusenergihus myntades 1994 av Rolf Disch då han byggde sitt eget hus Heliotro- pen; vilket syftar på byggnadens förmåga att följa (rotera) med solen. Han fortsatte senare att utveckla konceptet inom sitt företag Rolf Disch Solar Architektur.

Passivhusets ursprung spåras tillbaka till 1988 och ett samarbete mellan Bo Adamson och Wolgang Feist.

Både dessa koncept kan därför knytas till FN:s initiativ för en ”hållbar utveckling” som nådde sin höjdpunkt genom rapporten Our Common Future (1987), ofta kallad ”Brundtlandrappor- ten”, och den efterföljande Riokonferensen (1992).

Men lågenergihuset har en längre, komplexare och bitvis mer skrämmande historia.

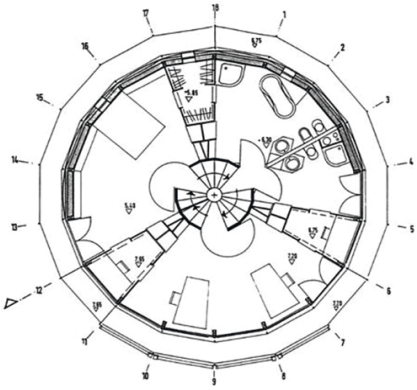

heliotrope + energy, (1994)

Från Bauhaus till kalla kriget

I boken From Bauhhaus to Ecohouse (2010) spårar Harvardhistorikern Peder Anker ekohusets histroria från Bauhausskolan och genom det kalla kriget.

Under Bauhausskolans exilår i England på 1930-talet (och senare i USA) utvecklades ett nära samarbete mellan arkitekter och biologer för att anpassa den byggda miljön till naturen. Designen tog sin utgångspunkt i människans biologiska behov och försökte förena modernism och ekologi i byggnadsverk och utopisk samhällsteorier. Londons Zoo var under 1930-talet ett viktigt experimentfält. Centrala namn är Walter Gropius, László Moholy-Nagy, Herbert Bayer, Julian Huxley, H.G. Wells och Berthold Lubetkin. Viktiga titlar är: The Shape of Things to Come (Wells), If I Were Dictator (Huxley), The New Vision (Moholy-Nagy)

Med utgångspunkt i sin bio-technique, inspi- rerad av former i naturen, sade Moholy-Nagy: ”The new architecture on its highest plane will be called upon to remove the old conflict between organic and artificial”. Naturlighet, samspel och energiflöden stod i centrum.

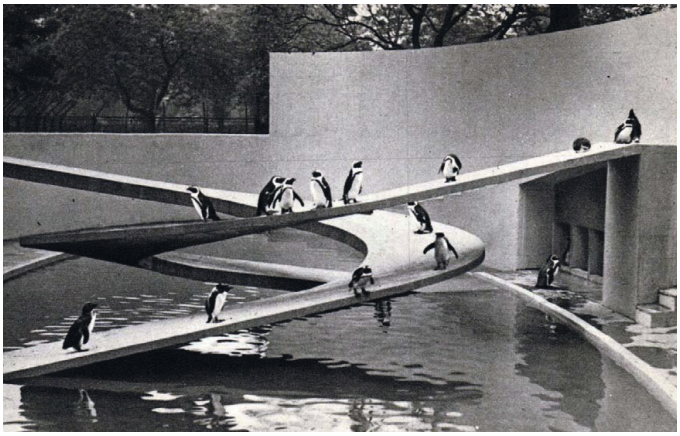

Genom hotet om kärnvapenkrig, kapprustning och rymdprogram utvecklades från början av 1960-talet den ekologiska arkitekturen allt mer till det autonoma huset. Istället för samspel med biologiskt ursprung och en omgivning utvecklades designen allt mer till självförsörjande system.

Inflytelserika personer var NASA-biologerna Eugene P. Odum & Howard T. Odum och Richard Buckminster Fuller som hade starka kopplingar till USA:s militärindustriella komplex. Buckminster Fuller, som hade en kortare bak- grund inom flottan, föreställde sig själv som kaptenen på ”rymdskeppet jorden” (spaceship earth),

som skulle styras genom ett välde av specialister i hierarkisk befälsordning.

Höjdpunkten på detta epok var Appolo 11:s månlandning i juli 1969. Rymdkapseln skulle vara ett självförsörjande och stabilt ekosystem. Men, i praktiken var det onödigt att sätta samman en sådant ekosystem för en resa som bara skulle vara ett par veckor. Dessa idéer kom under 1970-talet istället att få avsättning i ekodesign på jorden.

Samtidigt som Romklubben författade sin bok Tillväxtens gränser (1972) finansierade NASA projekt där man föreställde sig rymdkolonier i fullkomlig jämvikt som gjorde att på jorden hotade djur och växter skulle ha ”större chans” att klara sig i rymden. Dessa tankar var långtifrån bara knutna till NASA utan genomsyrande en tid många vetenskapliga och aktivistiska kretsar.

Anker sammanfattar: ”Many ecological architects believed that industrial society was doomed and that their task was to design bioshelters or eco-arks modeled on space cabins in which one could survive if (or rather when) Earth turned into a dead planet like Mars.” De humanistiska ideal som präglat Bauhaus hade förbytts till mer teknokratiska ideal.

Lösningar och hållbarhet

Plusenergihus – lösningar

- **Passivhus/lågenergihus + generera energi**
- **Volym**
  (Minimerad mantelarea, sfär, undvik vinklar och nischer)
- **Eliminera köldbryggor**
  (ex. balkonginfästningar, fönsterkarmar)
- **Materialval**
  (Tung eller lätt stomme?, Fasadmaterial)
- **Frienergi**
  (Berg, vatten eller mark)
- **System för hantering av vatten**
  (Lod, tappvatten, gråvatten och bevattning)
- **Fönster**
  (Omfattning, orientering, U-värde, köldbryggor)
- **Återvinning av energi**
  (Från luft och tappvarmvatten)
- **Minimera solvärmelast**
  (Balkonger, indrag av fönster, jalusier, fönsterluckor, växtlighet, inramning)
- **”Grönt leverne”**
  (Lätt att göra rätt)

Teknisk hållbarhet

- **Beräkning av ingående material LCA**
  (Energi vid farmställning, transporter, CO_2-ekvivalenter)
- **Minimerad fönsteryta** - välmående?
- **Flexibla planlösningar** - långsiktighet

Kontoret

Monica Stone & Björn Holm

92 Kontoret som arkitektur och struktur

97 Processen

Kontoret som arkitektur och struktur

Arbetsmetod:

- *Föreläsning med Christina för alla anställda – starta projektet*
- *Syftet med flytten, omorganisationen, nya arbetssättet?*
- *Workshops med alla anställda – få alla involverade, viktigt att börja med ledningen för att få spelplanen, sätta upp ramarna-*
- *Packa i väskan – lämna kvar*
- *Största förväntan – farhågan*
- *Utblick – hur gör andra? – studiebesök m.m*
- *Identifiera nyckelpersoner – djupintervjuer – utse ambassadörer*
- *Bearbeta materialet för att få fram ett lokalprogram*
- *Skissarbete – studera samband, arbetssätt m.m.*
- *Planlösning, hitta lokal etc*
- *Samarbetspartners: Christina, GoToWork, Lindelöfs inredningar*

Process

Jag beskriver en process/arbetsmetod som jag arbetat efter när jag tagit fram lokalprogram, planlösning och inredningskonceptet för Svensk Byggtjänst. Tillsammans med GoToWork och Svensk Byggtjänst har jag genom ennoggran funktionsanalys skapat ett kontor som ska stötta inte bara Svensk Byggtjänst arbetssätt och visioner utan även kunna ge en flexibilitet så att dom kan möta den ovissa framtiden.

Först hölls en workshop med ledningsgruppen för att ta fram ledord och riktning, staka ut spelplanen och projektets begränsningar. Tillsammans med GoToWork, Karin Ståhl, höll jag sedan 8 st workshop med möjlighet för alla anställda att komma till tals. Detta är en mycket bra metod för att få alla att känna sig delaktiga och involverade från början.

Alla fick ta med sig en bild av sig själva på sin arbetsplats.

Man fick även beskriva sina förväntningar men även sin värsta farhåga med att ändra arbetssätt och struktur.

Vi packade sedan tillsammans ”resväskan” med vad som idag var bra i lokalen, rutinerna, arbetssättet eller beteenden och lämnade kvar det som var dåligt eller inte önskvärt.

Vi gjorde en utblick - hur har andra gjort i branschen och i andra branscher och hur gör man internationellt. Vad händer utanför vårt eget blickfång.

Med hjälp av pictogram identifierade vi vad vi gör på arbetet, vilka aktiviteter vi utför och i vilken mängd vi gör det och med hjälp av en varierad möbleringsplan placerade vi korten i den miljö vi helst skulle vilja göra aktiviteten i. På ett lekfullt sätt tittade vi på material och färger för att visa på identitet, kvalitet och symbolvärde men även olikheter i tycke och smak. Vem är vi på kontoret kontra vem är vi hemma. De fyra flödena identifierades: Digital miljö, Fysisk miljö, Service, Beteenden.

Ledningsgruppen valde ut nyckelpersoner (22 st) mellanchefer och medarbetare med stor kunskap om verksamheten och vi hade djupintervjuer med dessa. Utifrån det sammanställde och bearbetade GoToWork materialet för att få fram ett lokalprogram och en kontorstyp.

GoToWork rekommenderar Svensk byggtjänst att göra ett kombikontor, en blandning av flexplatser i landskap och fasta i enskilda rum.

Skissarbete påbörjas, jag tittar på flöden, samband och en planlösning börjar ta form, jag tittar på två möjliga lokaler i samma fastighet och kommer fram med en kontorslösning utifrån ett aktivitetsbaserat arbetssätt och en blandning av mindre landskap med vanliga skrivbord och projektarbetsbord i öppet rum med en stor andel backuprum för koncentrerat arbete en och en eller tvåpersonsrum. Det finns många olika mötesrum och även skyddade små mötesplatser i öppen miljö. Några funktioner/personer har egna rum eller hemvist som tex IT-labb & AMA-redaktionen. Någon gång här tar ledningen för Svensk Byggtjänst beslutet att de ska sitta i ett flexkontor.

Lokalprogrammet/planlösningen presenterades tillsammans med ett materialkoncept för alla medarbetare och mottogs med blandade känslor. Åh vad fint! vad jag längtar! hjälp var är mitt rum? hur ska jag kunna jobba där etc. Ledningen är bestämd, Svensk Byggtjänst ska arbeta enligt ett aktivitetsstyrt arbetssätt och dessutom ha full flex med clean desk!

Planlösningen tar form och alla funktioner ritas in, Inventering av befintliga möbler och nya möbelförslag tas fram och projektgruppen träffas varje vecka för att stämma av och samordna.

Under tiden fortsätter den interna processen hos Svensk Byggtjänst, man ordnar med städdagar och roliga events för att skapa en positiv och gemensam plattform. Vi går på studiebesök hos företag som gjort en liknande resa.

Vi identifierar alla typer av arbetsplatser och sätter detaljutformningen. Provstolar tas fram och provsitts under en vecka av de som vill på kontoret och studiebesök hos möbelleverantörer görs med en grupp. Man inventerar behov och tar beslut om förvaring och tillsammans tar vi fram inredningen för både personlig förvaring och arkiv.

Min uppfattning är att vi kommit fram till en både personlig, flexibel och funktionell lösning för Svensk Byggtjänst. Här kan man inom kontorets yta växa med minst 30% utan att det blir trångt men även minska utan att det kommer kännas ödsligt. Läget vid Odenplan tilltalade personalen men processen att alla skulle få vara med har nog varit viktigast när man tittar i backspegeln. Men även ledningens mod att ta ut riktningen och ta besluten utan att vackla har gjort att jag kunnat forma ett kontor utifrån de ideer och den intention som vi fått genom ett noggrant analys arbete. Den 28 november flyttade Svensk Byggtjänst in på sitt nya kontor.

Monica Stone

SVENSK BYGGTJÄNST		
SOLNA		
PLAN 6		
DISCIPLIN	DATUM	FILNAMN
A	2016-12-11	M-60-P-06.DWG
R		
KP		

Processen

Vem?

Med ca 80 anställda satt Svensk byggtjänst i ett kombikontor med ca hälften i cellkontor längs långa korridorer och hälften i små landskap 6-12 personer i del av större rum. Från att ha jobbat mer med bok och publikationer i fysisk form blir dom mer och mer digitaliserade och säljer sina tjänster på webben. Information och kunskaper inom byggbranschen.

Varför?

- Hitta en kontorslösning för Svensk Byggtjänst som bättre möter framtiden
- Skapa en attraktiv arbetsgivare
- Främja samarbetet inom kontoret mellan avdelningarna.
- Det var dags att omförhandla kontraktet och ytskikten i lokalen behövde uppdateras.

Förutsättningarna

Nummer ett var att sitta kvar på samma adress men man tittade på en annan mindre lokal i samma fastighet.
Nummer två var att sitta inom tullarna helst i närområdet.

Hur?

Initialt hade vi en föreläsning av Christina Bodin Danielsson om de olika kontorslösningar som hon har identifierat och dess svagheter/styrkor ur ett trivselperspektiv. Workshop med ledningsgruppen för att ta fram ledord och riktning, staka ut spelplanen och projektets begränsningar studiobesök på företag som gjort liknande process.

Text: Ola Nylander och Brunnberg & Forshed
AD/Grafisk form: Cederblad Design
Tryck: Vitt grafiska produktion AB